

«Траст-Банк» Акционерлік Қоғамы

Қаржылық есептілік

*2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың есебімен бірге*

МАЗМҰНЫ**ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБИ**

Қаржылық жағдай туралы есеп.....	1
Жиынтық кіріс туралы есеп.....	2
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп.....	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп.....	4

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. Негізгі қызмет бағыттары.....	5
2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі.....	5
3. Есеп саясатының негізгі ережелері.....	6
4. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар.....	17
5. Ақша қаражаты мен оның баламалары.....	18
6. Клиенттерге берілетін несиелер.....	18
7. Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек.....	20
8. Басқаларға берілген несиелер бойынша дебиторлық берешек.....	21
9. Негізгі құралдар.....	21
10. Материалдық емес активтер.....	22
11. Қорлар.....	22
12. Салық салу.....	22
13. Басқа да активтер мен міндеттемелер.....	24
14. Несиелік ұйымдардың қаражаты.....	24
15. Клиенттердің қаражаты.....	24
16. Шартты міндеттемелер бойынша резервтер.....	25
17. Капитал.....	25
18. Шарттық және шартты міндеттемелер.....	25
19. Комиссиялық ақы мен алымдар күйіндегі таза кірістер.....	27
20. Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістер.....	27
21. Қызметкерлер құрамының шығыстары және басқа да операциялық шығыстар.....	27
22. Тәуекелдерді басқару.....	28
23. Әділ құнды бағалау.....	35
24. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімін сараптау.....	37
25. Байланысты тараптармен операциялар.....	37
26. Капитал жеткіліктігі.....	38

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Заман-Банк» акционерлік қоғамның
Акционерлері мен Директорлар кеңесіне

Пікір

Біз «Траст-Банк» АҚ-ның (бұдан әрі - «Банк») қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есеп, жиынтық кіріс туралы есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған қаржылық есептілік барлық елеулі аспектілерде 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы мен қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі - «ХҚЕС») сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (бұдан әрі - «ХАС») сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің қорытындымыздың «Аудитордың қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының кодексіне (бұдан әрі - «БХЭСК Кодексі») сәйкес Банкке қатысты біз тәуелсізбіз және біз БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық.

Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалардың қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Банктің өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Банкті таратқысы келген, оның қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалар Банктің қаржылық есептілігін дайындау процесіне қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық қорытындыны шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ ХАС-қа сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

ХАС-қа сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Банктің ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық айқындаған бухгалтерлік бағалау және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Банктің өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық қорытындымызда қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық қорытындымыз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Банктің өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалардың назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, солармен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

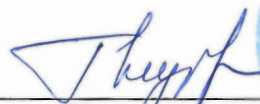
Ernst & Young LLP

Бахтиёр Эшонкулов
Аудитор / Аудит жөніндегі партнер

Аудитордың 2012 жылғы 27 тамыздағы
№МФ-0000099 біліктілік куәлігі

Гульмира Турмағамбетова
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы
МФЮ-2 № 0000003 болатын Қазақстан
Республикасының аумағында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған
мемлекеттік лицензия

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2017 жылғы 20 сәуір

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЕСЕП**2016 жылдың 31 желтоқсанына***(мың теңгемен)*

	<i>Ескерт.</i>	2016 жыл	2015 жыл
Активтер			
Ақша қаражаты мен оның баламалары	5	1.705.490	2.510.673
Клиенттерге берілетін несиелер	6	11.730.901	12.188.539
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	7	41.319	42.341
Басқаларға берілген несиелер бойынша дебиторлық берешек	8	580.699	—
Негізгі құралдар	9	22.229	27.131
Материалдық емес активтер	10	14.786	23.096
Қорлар	11	190.565	190.565
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қардырылған активтер	12	36.401	10.569
Басқа да активтер	13	21.711	6.127
Активтер жиыны		14.344.101	14.999.041
Міндеттемелер			
Несиелік ұйымдардың қаражаты	14	52.969	—
Клиенттердің қаражаты	15	2.448.795	3.002.344
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы міндеттемелер	12	—	9.807
Шартты міндеттемелер бойынша резервтер	16	173.062	182.270
Басқа да міндеттемелер	13	52.064	98.096
Міндеттемелер жиыны		2.726.890	3.292.517
Капитал			
Жарғылық капитал	17	10.050.000	10.050.000
Қосымша төленген капитал		122.037	122.037
Бөлінбеген пайда		1.445.174	1.534.487
Капитал жиыны		11.617.211	11.706.524
Міндеттемелер мен капитал жиыны		14.344.101	14.999.041

Банк Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді

Басқарма Төрайымы

Бас бухгалтер

5-39 бет аралығында қоса берілген ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЕСЕП**2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(мың теңгемен)*

	<i>Ескерт.</i>	2016 жыл	2015 жыл
Пайыздық кірістер			
Клиенттерге берілетін несиелер		1.505.833	1.358.463
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек		5.228	6.791
Несие мекемелердегі қаражат		254	259
		1.511.315	1.365.513
Пайыздық шығыстар			
Клиенттердің қаражаты		(16.917)	(5.686)
		(16.917)	(5.686)
Басқаларға берілген несиелер бойынша дебиторлық берешекті бастапқыда мойындаудан болған әсер	8	(181.870)	–
Таза пайыздық кіріс		1.312.528	1.359.827
Қарыздардың құнсыздану резервін есептеу	6	(490.324)	(814.666)
Несиелердің құнсыздану резервінен кейінгі таза пайыздық кірістер		822.204	545.161
Комиссиялық ақы мен алымдар күйіндегі таза кірістер	19	149.781	136.806
Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістер	20	49.966	253.136
Басқа да кірістер		68.644	2.110
Пайыздық емес кірістер		268.391	392.052
Қызметкерлер құрамының шығыстары	21	(216.380)	(273.626)
Басқа да операциялық шығыстар	21	(204.527)	(167.035)
Резервтерді құрудан және құнсыздануынан болған басқа да кірістер	16	9.208	286.598
Пайыздық емес шығыстар		(411.699)	(154.063)
Корпоративтік табыс салығының шығыстарына дейінгі пайда		678.896	783.150
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	12	(142.365)	(157.306)
Бір жылғы пайда		536.531	625.844
Өзге да жиынтық кіріс		–	–
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны		536.531	625.844

5-39 бет аралығында қоса берілген ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП**2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(мың теңгемен)*

	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Бөлінбеген пайда	Капитал жиыны
2014 жылдың 31 желтоқсанына	10.050.000	122.037	1.487.031	11.659.068
Бір жылғы жиынтық кіріс	–	–	625.844	625.844
Акционерлерге арналған дивидендтерді төлеу <i>(17-ескертпе)</i>	–	–	(578.388)	(578.388)
2015 жылдың 31 желтоқсанына	10.050.000	122.037	1.534.487	11.706.524
Бір жылғы жиынтық кіріс	–	–	536.531	536.531
Акционерлерге арналған дивидендтерді төлеу <i>(17-ескертпе)</i>	–	–	(625.844)	(625.844)
2016 жылдың 31 желтоқсанына	10.050.000	122.037	1.445.174	11.617.211

5-39 бет аралығында қоса берілген ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП**2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(мың теңгемен)*

	<i>Ескерт.</i>	2016 жыл	2015 жыл
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары			
Түскен пайыздар		1.159.625	1.160.473
Төленген пайыздар		(19.668)	(2.534)
Комиссиялық ақы және түскен алымдар		150.156	157.053
Комиссиялық ақы және төленген алымдар		(4.493)	(3.761)
Шетел валюталарымен операциялар бойынша шығыстарды шегере отырып іске асырылған кірістер		5.380	17.988
Басқа да түскен кірістер		26.789	2.110
Қызметкерлерге төленген шығыстар		(246.149)	(235.432)
Басқа да төленген операциялық шығыстар		(177.833)	(149.249)
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағымдары		893.807	946.648
<i>Операциялық активтердің таза (көбеюі)/азаяуы</i>			
Несие мекемелеріндегі қаражат		4	(31)
Клиенттерге берілген несиелер		(439.098)	(1.462.491)
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек		5.706	7.954
Басқа да активтер		(11.466)	1.211
<i>Операциялық міндеттемелердің таза көбеюі/(азаяуы)</i>			
Несиелік ұйымдардың қаражаты		52.969	–
Клиенттердің қаражаты		(473.513)	1.173.338
Басқа да міндеттемелер		(18.526)	(2.634)
Корпоративтік табыс салығына дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза түсім		9.883	663.995
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар		(178.004)	(158.356)
Операциялық қызметтен ақша қаражатының таза (жұмсалуды)/түсім		(168.121)	505.639
Инвестициялық қызметтен түсетін ақша ағындары			
Негізгі құралдарды сатып алу	9	(9.836)	(4.653)
Материалдық емес активтерді сатып алу	10	(1.382)	(5.151)
Инвестициялық қызметте ақша қаражатының таза жұмсалуды		(11.218)	(9.804)
Қаржылық қызметтен болған ақша ағындары			
Акционерлерге төленген дивидендтер	17	(625.844)	(578.388)
Қаржылық қызметтен жұмсалуды таза ақша қаражаты		(625.844)	(578.388)
Ақша қаражаты мен оның баламаларындағы таза өзгеру		(805.183)	(82.553)
1 қаңтарға ақша қаражаты мен оның баламалары		2.510.673	2.593.226
31 желтоқсанға ақша қаражаты мен оның баламалары	5	1.705.490	2.510.673

5-39 бет аралығында қоса берілген ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

1. Негізгі қызмет бағыттары

«Заман-Банк» Акционерлік Қоғамы (бұдан әрі мәтін бойынша – «Банк») Қазақстан Республикасындағы өз қызметін 1991 жылдан бері жүзеге асырып келеді. Банк халықтың салымдарын қабылдап, несиелер береді және Қазақстан бойынша, сол сияқты одан тыс жерлерге ақша қаражатын аударады, валюталарды айырбастау операцияларын жүргізеді, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі (бұдан әрі мәтін бойынша – «ҚРҰБ») 2013 жылғы 12 маусымда берген № 1.1.11 лицензияның негізінде заңды және жеке тұлғаларға басқа да банк қызметтерін көрсетеді. Банк қызметін ҚРҰБ реттейді.

Банк салымдарды сақтандыру жүйесінің мүшесі болып табылады. Бұл жүйе қазақстандық заңдар мен нормативтік-құқықтық актілердің негізінде қызмет етеді, ал оның басқарылуын «Қазақстандық кепілдікпен сақтандыру қоры» АҚ жүзеге асырады. Сақтандыру Банктің міндеттемелерін өтейді: банкрот болған және ҚРҰБ банк қызметін жүзеге асыруға арналған лицензияны шақыртып алған жағдайда әрбір жеке салымшы алдында ұлттық валютада кепілдік берілетін депозиттер бойынша 10.000 мың теңгеге дейін және шетел валютасында кепілдік берілетін депозиттер бойынша 5.000 мың теңгеге дейін.

Банктің басты кеңсежайының заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, 141206, Екібастұз к., Машхұр Жүсіп көшесі, 111А.

2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Банк акционерлері келесі заңды және жеке тұлғалар болды:

Акционер	2016 жыл (%)	2015 жыл (%)
Абгужинов А.Т.	61,9	61,9
Абгужинов Т.С.	29,0	29,0
Жеке Секторды Дамыту жөніндегі Исламдық Корпорация	5,0	5,0
Басқа да акционерлер жеке 3% кем иелік ететіндер	4,1	4,1
Жиыны	100,0	100,0

2016 жылғы 31 желтоқсанда Директорлар кеңесі мүшелерінің және Басқарма мүшелерінің бақылауында Банктің 2.991.021 акциясы немесе 30% (2015 жылы: 2.991.021 акция, немесе 30%) болды.

2013 жылы Жеке Секторды Дамыту жөніндегі Исламдық Корпорация (бұдан әрі – «ИДК») Банкті оның жарияланған және төленген капиталының 35% дейінгі мөлшердегі күтілетін салымдармен Ислам Банкіне қайта құру ниеті туралы жария етті. 2016 және 2015 жылдары Банк исламдық қаржыландыру бойынша кеңес алды және Қазақстан Республикасында Ислам банкіне айналуы жоспарлап отыр.

2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Жалпы ақпарат

Осы қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі мәтін бойынша – «ХКЕС») сәйкес дайындалды.

Қаржылық есептілік «Есеп саясатының негізгі ережелері» бөлімінде аталып өткенді қоспағанда, нақты шығындар бойынша есепке алу қағидатына сәйкес дайындалды. Осы қаржылық есептілік акция сомаларын қоспағанда және егер өзгесі көрсетілмесе, мың қазақстандық теңгемен (бұдан әрі мәтін бойынша – «теңге») көрсетілген.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері

Есеп саясатындағы өзгерістер

Банк 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталған жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енген келесі қайта қаралған ХҚЕС-ты қолданды:

1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер «Ақпаратты ашып көрсету аясындағы бастама»

1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер 1 ХҚЕС-тің (IAS) қолданыстағы талаптарын айтарлықтай өзгертпей, оларды түсіндіреді. Түзетулер мыналарды түсіндіреді:

- 1 ХҚЕС (IAS) талаптары маңыздылықтың айқындалуына;
- пайда мен зияндар туралы және басқа да жиынтық кіріс (бұдан әрі – «БЖК») туралы есептегі (дегі) және қаржылық жағдай туралы есептегі жеке баптар бөлінуі мүмкін;
- ұйымның қаржылық есептілікке ескертпелерді беру тәртібін таңдау мүмкіндігі бар;
- үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындардың БЖК үлесі баптар бойынша ашып көрсетумен бір баптың шеңберінде бөлек ұсынылуы тиіс, әрі олар кейіннен пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелетін немесе жіктелмейтін болады.

Сонымен бірге, түзетулер қаржылық жағдай туралы есепте және пайда мен зияндар және БЖК туралы есепте қосымша аралық қорытынды сомаларды ұсыну кезінде қолданылатын талаптарды да түсіндіреді. Мұндай түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді.

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, циклі 2012-2014 жылдар

Мұндай жақсарулар 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Оларға, атап айтқанда, келесі өзгерістер кіреді:

5 ХҚЕС (IFRS) «Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер және тоқтатылған қызмет»

Активтердің (немесе активтер тобының) есептен шығарылуы әдетте меншік иелерінің пайдасына сату не болмаса бөлу арқылы жасалады. Түзету осы әдістердің біреуін басқа әдіске ауыстыру есептен шығарудың жаңа жоспары ретінде емес, бастапқы жоспардың жалғасы ретінде есептелуі тиіс екендігін түсіндіреді. Осылайша, 5 ХҚЕС (IFRS) талаптары үздіксіз қолданылады. Бұл түзету перспективті түрде қолданылуы тиіс.

7 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету»

Түзету комиссиялық сыйақыны көздейтін қызмет көрсету шарты қаржы активіне жалғасып отырған қатысуды білдіре алатындығын түсіндіреді. Компания ақпараттың ашылып көрсетілуі қажет болып табылатындығын анықтау үшін мұндай келісімнің және комиссиялық сыйақының сипатын 7 ХҚЕС-тің (IFRS) ұсынылатын жалғасып отырған қатысуды бағалау жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес бағалауы тиіс. Қызмет көрсету шарттарының қайсысы жалғасып отырған қатысуды білдіретіндігін бағалау амалдары ретроспективті негізде жасалуы тиіс. Бұл ретте компания мұндай түзетуді алғаш рет қолданған кезеңнің алдындағы қандай да бір кезеңге қатысты компания талап етілетін ақпаратты ашып көрсетуге міндетті емес.

Әділ құнды бағалау

Банк мұндай қаржы құралдарын, сауда және сату үшін қолда бар бағалы қағаздар, туынды құралдар ретінде әрбір есепті күнге әділ құны бойынша бағалайды. Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарының әділ құны туралы ақпарат 23-ескертпеде ашылып көрсетіледі.

Активтің сатылғаны үшін алынған немесе бағалау күніне нарық қатысушыларының арасында әдеттегі тәртіппен жасалатын мәміленің шеңберінде міндеттеменің берілгені үшін төленген баға әділ құны болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле:

- не бұл актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не бұл актив немесе міндеттеме үшін барынша қолайлы нарықта негізгі нарықтың жоқтығы шартында болатындығын болжайды.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Банктің негізгі немесе барынша қолайлы нарыққа қол жеткізу мүмкіндігі болуы тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын анықтау кезінде пайдаланатын жорамалдарды қолдана отырып бағаланады, бұл ретте нарық қатысушылары өздерінің ең үздік мүдделерінде әрекет етеді деп болжануда. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарық қатысушысының активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланудан немесе оны мұндай активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланатын басқа нарық қатысушысына сатудан болатын экономикалық пайданы жасау мүмкіндігін ескереді.

Банк қалыптасқан жағдайда қолайлы болатын және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті болатын деректер қолжетімді болатын бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл ретте орынды байқалатын бастапқы деректерді барынша және байқалмайтын бастапқы деректерді мейлінше пайдаланады.

Әділ құны бағаланатын немесе қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер төменде сипатталған әділ құн көздерінің иерархиясы шеңберінде жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде жіктеледі:

- 1-деңгей – ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша (қандай да бір түзетулерсіз) белсенді нарықта нарықтық баға белгілеулері.
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері.
- 3-ші деңгей – иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құны бойынша бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

Қаржылық есептілікте мерзімді негізде мойындалатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Банк әрбір есепті кезеңнің соңына жіктеуді қайта талдай отырып (жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде) иерархия көздерінің деңгейлері арасында аудару фактісін айқындайды.

Қаржы активтері

Бастапқы тану

39 ХҚЕС (IAS) ережелеріне сәйкес қаржы активтері пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері; несиелер және дебиторлық берешек; өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар; сату үшін қолда бар қаржы активтері ретінде жіктеледі. Есепке алуда қаржы активтерін бастапқы бейнелеу кезінде Банк оларға тиісті санат береді және одан кейін төменде сипатталған белгілі бір жағдайларда қаржы активтерін қайта жіктей алады.

Мойындау күні

Қаржы активтерін сатып алу және сату бойынша барлық стандарт операциялар операция мерзімінде, яғни Банк өзіне активті сатып алу бойынша міндеттеме алатын мерзімде бейнеленеді. Сатып алу немесе сату бойынша стандартты операцияларға қаржы активтерін сатып алу немесе сату операциялары жатады, әрі солардың шеңберінде активтерді заңнамада белгіленген немесе нарықта қабылданған мерзімде жеткізу талап етіледі.

Несиелер мен дебиторлық берешек

Несиелер мен дебиторлық берешек – тіркелген немесе айқындалатын төлемдері бар белсенді нарықта айналыста жүрмейтін туынды емес қаржы активтері. Олар дереу сатуға немесе жақын арада сатуға арналмаған және сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар немесе саудалық бағалы қағаздар ретінде жіктелмеген. Мұндай активтер пайыздың тиімді мөлшерлемесі әдісін пайдалана отырып амортизациялық құн бойынша көрсетіледі. Мұндай активтер бойынша кірістер мен шығыстар мұндай активтер есептен шығарылған немесе құнсызданған кезде, сондай-ақ амортизация процесінде пайдада немесе зиян құрамында көрсетіледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтерін қайта жіктеу

Егер саудаға арналған деп жіктелген туынды емес қаржылық активке қатысты Банктің оны жақын арада сату ниеті болмаса, ол мынадай жағдайларда пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық активтердің санатынан қайта жіктелуі мүмкін:

- жоғарыда көрсетілген несиелер мен дебиторлық берешек анықтамасына жауап беретін қаржы активі Банктің осы активті көз жетерлік болашақта немесе өтеуге дейін ұстау ниеті және мүмкіндігі болса, несиелер мен дебиторлық берешек санатына қайта жіктелуі мүмкін;
- өзге қаржы активтері сату үшін қолда бар немесе өтеуге дейін ұсталатын активтер санатына өте сирек жағдайларда қайта жіктелуі мүмкін.

Несиелер мен дебиторлық берешектің анықтамасына сәйкес келетін болса, сату үшін қолда бар актив ретінде жіктелген қаржы активі Банктің осы активті көз жетерлік болашақта немесе өтеуге дейін ұстау ниеті және мүмкіндігі болса, несиелер мен дебиторлық берешек санатына қайта жіктелуі мүмкін.

Қаржы активтері қайта жіктеу күніне әділ құны бойынша қайта жіктеледі. Пайдада мен залалдарда бұрын мойындалған кірістер мен шығыстар қайтарылмайды. Қайта жіктеу мерзіміндегі қаржылық активтің әділ құны оның жаңа бастапқы немесе амортизацияланған құнына айналады.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларына қандай да бір шарттық міндеттемелер жүктелмеген қолма-қол қаражат және пайда болған күннен бастап тоқсан күннің ішінде өтеу мерзімі бар ҚРҰБ-дағы және басқа да банктердегі қаражат жатады.

«Репо» және кері «репо» шарттары және бағалы қағаздармен жасалатын қарыз операциялары

Бағалы қағаздарды сату және кері сатып алу шарттары («репо» шарттары) есептілікте қаржыландырудың құнсызданған операциялары ретінде көрсетіледі. «Репо» шарттары бойынша іске асырылған бағалы қағаздардың қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленуі жалғастырылады және қарсы агенттің келісімшарт немесе жалпылама қабылданған тәжірибе талаптарынан шығатын осы бағалы қағаздарды сатуға немесе қайта кепілге қоюға құқығы болған жағдайда, «репо» шарттары бойынша кепілзат есебінде берілген бағалы қағаздардың санатына ауыстырылады. Тиісті міндеттемелер несиелік ұйымдар немесе клиенттер қаражатының құрамына енгізіледі. Кері сату («кері репо») шарттары бойынша бағалы қағаздар сатып алу жағдаятқа қарай несиелік ұйымдар немесе клиенттерге берілетін несиелер қаражатының құрамында бейнеленеді. Сату бағасы мен кері сатып алу бағасының арасындағы айырма пайыздар ретінде қаралады және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша «репо» шарттары қолданысы мерзімі ішінде есептеледі.

Қарсы агенттерге қарыз шарттарында берілген бағалы қағаздар қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілуін жалғастырады. Қарыз шарттарында тартылған бағалы қағаздар олар үшінші тұлғаларға сатылған кезде ғана қаржылық жағдай туралы есепте көрсетіледі. Мұндай жағдайда сатып алу-сату мәмілесі саудалық бағалы қағаздармен операциялар бойынша шығыстарды шегере отырып кірістер құрамында пайда мен зияндар туралы есепте ескеріледі. Осындай бағалы қағаздарды қайтару жөніндегі міндеттеме сауда операциялары жөніндегі міндеттемелердің құрамында әділ құн бойынша көрсетіледі.

Қарыз қаражаты

Шығарылған қаржы құралдары немесе олардың құрамдас бөліктері, егер шарттық келісімнің нәтижесінде Банктің не ақша қаражатын немесе өзге де қаржы активтерін қою, не міндеттемені ақша қаражатының немесе басқа да қаржы активтерінің тіркелген сомасын меншікті үлестік құралдардың тіркелген санына айырбастау арқылы өзге түрде орындау міндеттемесі болады. Мұндай құралдарға несиелік ұйымдардағы қаражат пен клиенттердің қаражаты кіреді. Бастапқыда мойындалғаннан кейін қарыз қаражаты пайыздың тиімді мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Кірістер мен шығыстар міндеттемелердің мойындалуы тоқтаған кезде, сондай-ақ амортизация процесінде пайда немесе зиян құрамында бейнеленеді.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Жалдау

Қаржылық жалдау – Банк жалға беруші ретінде

Банк жалдау төлемдері бойынша дебиторлық берешекті жалдау мерзімінің басталу күнінен бастап жалға жасалған таза инвестицияларға тең болатын сомада көрсетеді. Қаржылық кіріс тұрақты кезеңді кірістілік нормасын таза инвестициялардың баланстық сомасына көрсететін нобай бойынша көрсетіледі. Бастапқы тікелей шығындар жалдау төлемдері бойынша дебиторлық берешектің бастапқы сомасына қосылады.

Операциялық жалдау – Банк жалдаушы ретінде

Мүлікті жалдау операциялық жал ретінде жіктеледі, әрі мұндайда жалға беруші жалдау нысанына меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен пайданы іс жүзінде өзіне сақтап қалады. Операциялық жалдау шарты бойынша төлемдер жалдау мерзімі ішінде бірдей шығыстарға жатқызылады және өзге операциялық шығыстар құрамында ескеріледі.

Бастапқы тану кезінде қаржы құралдарын бағалау

Бастапқы тану кезінде қаржы құралдары әділ құны бойынша бағаланады, әрі ол солармен тікелей байланысты комиссиялар мен шығындарды ескере отырып пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын құралдар болған жағдайда түзетіледі.

Бастапқы тану кезінде қаржы құралының әділ құнның ең жақсы дәлелі мәміле бағасы болып табылады. Егер Банк бастапқы тану кезіндегі әділ құн мәміле бағасынан ерекшеленеді деген тұжырымға келсе:

- егер әділ құн ұқсас актив немесе міндеттеме үшін белсенді нарықтағы баға белгілеулермен расталса (яғни 1-деңгейдегі бастапқы деректер) немесе тек бақыланатын нарықтардың ғана деректерін пайдаланатын бағалау әдісіне негізделсе, Банк бастапқы тану кезіндегі әділ құн мен мәміле бағасы арасындағы айырманы кіріс немесе шығыс ретінде мойындайды;
- барлық қалған жағдайларда қаржы құралының бастапқы бағалануы бастапқы мойындау кезінде әділ құны мен мәміле бағасы арасындағы айырманы келешек кезеңдерге жатқызу үшін түзетіледі. Бастапқы танылғаннан кейін Банк кейінге қалдырылған айырманы кіріс немесе шығыс ретінде тек егер бастапқы деректер қадағаланатынға айналғанда ғана не болмаса құралдың танылуы тоқтағанда мойындайды.

Қаржы активтерін өзара есепке алу

Қаржылық жағдай туралы есепте тек таза сальдоны бейнелей отырып, қаржы активтері мен міндеттемелерді өзара есепке алу өзара есепке алуды жүргізуге заңды бекітілген құқық және бір мезгілде міндеттемені реттеумен активті іске асыру ниеті болған кезде ғана жүзеге асырылады. Есепке алу құқығы келешектегі оқиғаға негізделмеуі тиіс және барлық келесі жағдайларда заңды күшке ие болуы тиіс:

- әдеттегі қызметтің барысында;
- міндеттемелер орындалмаған жағдайда; және
- ұйым немесе қарсы агенттердің біреуі дәрменсіз немесе банкрот болып қалған жағдайда.

Бұл, әдетте, өзара есепке алу туралы бас келісімдерге қатысты орындалмайды және тиісті активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте толық сомада көрсетіледі.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Банк қаржы активінің немесе қаржылық активтер тобының құнсыздануының объективті белгілерінің болуын бағалайды. Қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы активті бастапқы танудан кейін орын алған бір немесе одан артық оқиға (орын алған «шығынның туындау жағдайы») нәтижесінде құнсызданудың объективті дәлелі болған және шығын орын алған жағдай (немесе жағдайлар) сенімді түрде бағалауға болатын қаржы активі мен қаржы активтерінің тобынан күтілетін болашақ ақша қаражаты ағымдарына әсер еткен жағдайда ғана құнсызданған ретінде шартты түрде белгіленеді. Құнсыздану белгілеріне қарыз алушы немесе қарыз алушылар тобының айтарлықтай қаржылық қиындықтарының болуы, пайыздардың немесе негізгі қарыз сомасының төлемдері бойынша міндеттемелерді бұзуы, банкротқа ұшыраудың немесе қаржылық қайта ұйымдастырудың жоғары ықтималдылығы, сондай-ақ бақыланатын нарықтан алынатын ақпарат негізіндегі дәлел, күтілетін болашақ ақша қаражаты ағымдарының азаюы, мысалы мерзімі өткен төлемдер деңгейіндегі немесе активтер бойынша шығындармен ортақтастырылатын экономикалық жағдайлардағы өзгерістер кіреді.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)

Несиелік ұйымдардағы қаражат және клиенттерге берілген несиелер

Амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын басқа банктердегі қаражат пен клиенттерге берілетін қарыздарға қатысты Банктің ең бірінші дербес негізде жеке маңызды қаржы активтері үшін немесе жеке маңызды болып табылмайтын қаржы активтері үшін тұтас құнсызданудың объективті белгілері болуын бағалайды.

Егер Банк жеке негізде бағаланған қаржы активі бойынша оның маңызды болып табылатындығына қарамастан құнсызданудың объективті белгілері жоқ деп шешсе, Банк бұл активті несиелік тәуекелдің осыған ұқсас сипаттамалары бар қаржы активтері тобына қосады. Соған қатысты құнсыздану шығындары мойындалатын дербес негізде құнсыздану мәніне бағаланатын активтер жиынтық негізде құнсыздану мәніне бағаланбауы тиіс.

Құнсызданудан шығынға ұшыраудың объективті дәлелдері болған жағдайда, шығын сомасы активтердің баланстық құны мен ақшалай қаражаттың болашақ бағалау ағымдарының келтірілген құнының (әлі ұшырамаған несиелер бойынша болашақ күтілетін шығындарды ескермейтін) арасындағы айырманы білдіреді. Активтің баланстық құны резерв шотын пайдалану есебінен төмендейді және шығын сомасы пайда немесе зиян құрамында танылады. Пайыздық кірістер актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде төмендетілген баланстық құн бойынша есептелуін жалғастырады. Өтеудің нақты перспективалары болмаған және барлық қамтамасыз ету іске асырылған немесе Банкке берілген жағдайда, несиелер мен тиісті резерв есептен шығарылады. Егер келесі жылы құнсыздану шығындарын бағалау сомасы құнсыздану шығындары танылғаннан кейін болған оқиғаларға байланысты көбейсе немесе азайса, бұрын танылған құнсыздану шығындарының сомасы резерв шотын түзету арқылы көбейтіледі немесе азайтылады. Егер есептен шығару кейіннен қалпына келтірілетін болса, онда қалпына келтіру сомасы жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі.

Болашақ күтілетін ақша ағымдарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Егер несие ауыспалы пайыздық мөлшерлеме бойынша берілген болса, онда құнсыздану шығындарын бағалау үшін дисконттау мөлшерлемесі ағымдағы тиімді пайыздық мөлшерлеме болады.

Қамтамасыз ету ретінде берілген қаржылық активтер бойынша болашақ күтілетін ақша ағымдарының келтірілген құнының есебі өндіру мүмкіндігінің болуына қарамастан қамтамасыз етуді алу мен іске асыру шығындары шегерілген өндіріп алу жағдайында алынуы мүмкін ақшалай қаражатты бейнелейді.

Құнсыздану белгілерінің болуын жиынтық бағалау мақсатында қаржы активтері тәуекелдің актив түрі, сала, қамтамасыз ету түрі, төлемдердің уақытылы болуы және басқа да факторлар сияқты сипаттамалары ескеріле отырып топтарға бөлінеді.

Құнсыздануы жиынтық негізде бағаланатын қаржылық активтер тобы бойынша болашақ ақша ағымдары активтер бойынша шығындарға, топ активтерінің сипаттамасына ұқсас несиелік тәуекелдердің сипаттамасына қатысты тарихи ақпарат негізінде анықталады. Шығындар бойынша тарихи ақпарат шығындар бойынша тарихи ақпарат бар жылдарға әсерін тигізбеген қолданыстағы талаптардың әсерін бейнелеу және осы сәтте жоқ тарихи кезең үшін талаптардың әсерін жоққа шығару мақсатында бақыланатын нарықтағы ағымдық ақпарат негізінде түзетіледі. Болашақ ақша ағымдарының өзгерістерін бағалау әрбір жыл үшін бақыланатын нарықтағы тиісті ақпараттың өзгерістерін бейнелейді және сәйкес келеді (мысалы, жұмыссыздық деңгейіндегі, жылжымайтын мүлік бағаларындағы, тауар бағаларындағы, төлем мәртебесіндегі немесе топ шеккен залалдар мен мөлшерінің дәлелі болатын басқа факторлардағы өзгерістер). Келешек ақша ағымдарын бағалау үшін пайдаланылатын әдістеме мен жорамалдар шығындарды бағалау мен нақты нәтижелер арасындағы алшақтықты қысқарту үшін үнемі қайта қаралып отырады.

Қарыздарды қайта құрылымдау

Кепіл затын өндіріп алудың орнына, мүмкіндігіне қарай, Банк несиелер бойынша талаптарды қайта қарастыруға тырысады, мысалы, төлемнің шарттық мерзімдерін ұзартып, несие берудің жаңа талаптарын келіседі.

Мұндай қайта құрылымдаудың есебі келесі тәсілмен жасалады:

- егер несиенің валютасы өзгерсе, алдыңғы несиенің мойындалуы тоқтатылады, ал жаңа несие қаржылық жағдай туралы есепте мойындалады;
- егер қайта құрылымдау қарыз алушының қаржылық қиындықтарымен негізделмесе, Банк төменде сипатталған қаржылық міндеттемелердің мойындалуын тоқтату үшін қолданылатын әдіске ұқсас әдісті қолданады;
- егер қайта құрылымдау қарыз алушының қаржылық қиындықтарымен негізделсе және несие қайта құрылымдаудан кейін құнсызданған болып есептелсе, Банк жаңа талаптарға сәйкес бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған келешек ақша ағымдарының келтірілген құны мен қайта құрылымдауға дейінгі ағымдағы құн арасындағы айырманы есепті кезеңде құнсыздану шығыстарының құрамында мойындайды. Егер несие қайта құрылымдаудың нәтижесінде құнсызданбаған болса, Банк тиімді пайыздық мөлшерлемені қайта есептейді.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)

Қарыздарды қайта құрылымдау (жалғасы)

Несие, егер ол бойынша талаптар қайта қаралса, мерзімі өткен болып табылмайды. Банк басшылығы болашақ төлемдерді жасаудың барлық критерийлерін және олардың мүмкіндіктерін сақтауында көз жеткізу үшін қайта құрылымдалған несиелерді үнемі қайта қарап отырады. Мұндай несиелер жеке немесе жиынтық негізде құнсыздану мәніне бағалануын жалғастырады немесе олардың өтелетін құны креди бойынша бастапқы немесе ағымдағы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып бағаланады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржы активтері

Қаржы активі (немесе қолданылу ретіне қарай – қаржы активінің бөлігі немесе осындай қаржы активтері тобының бөлігі) тануды доғарады, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Банк активтен келетін ақша ағындарын алу құқығын берсе немесе алған ақша ағындарын толығымен елеулі кешіктіріусіз «транзиттік» келісім талаптарында үшінші тарапқа аудару міндеттемесін қабылдаса; сондай-ақ
- Банк (а) не активтен түсетін бүкіл пайда мен тәуекелді түгелімен дерлік берсе, (б) не бермесе, алайда активтен түсетін пайда мен тәуекелді өзінде де сақтамайтын болса, бірақ осы активтің бақылануын берсе.

Егер Банк активтен келетін ақша ағымдарын алу құқығын оған байланысты бүкіл пайда мен тәуекелді бермей де, өзінде сақтамай да, сондай-ақ активтің бақылануын бермей де берсе, мұндай актив есепке алуда Банктің бұл активтегі қатысуын жалғастыратын шекте бейнеленеді. Берілген актив бойынша кепілдеме нысанындағы активке қатысуды жалғастыру Банкке төлемге берілуі мүмкін өтемнің ең жоғарғы мөлшері мен активтің бастапқы баланстық құны мәндерінің ең азы бойынша бағаланады.

Егер одан әрі жалғасатын активке қатысу берілетін активке сатылған және/немесе сатып алынған опцион (есебі нетто-негіздегі ақша қаражатымен жүргізілетін опцион немесе ұқсас құрал да кіреді) нысанын қабылдаса, Банктің одан әрі жалғасатын қатысуының мөлшері – әділ құны бойынша бағаланатын актив бойынша сатуға арналған опцион (опцион «пут») (есебі нетто-негіздегі ақша қаражатымен жүргізілетін опцион немесе ұқсас құрал да кіреді) сатылған жағдайды қоспағанда, Банк өтемін төлеп ала алатын берілетін актив құны. Бұл жағдайда Банктің одан әрі жалғасатын қатысуының мөлшері екі көлемнің: берілетін активтің әділ құны мен опционның орындалу бағасының ең азы ретінде анықталады.

Қаржылық міндеттемелер

Қаржылық міндеттемені мойындауды тоқтату тиісті міндеттеме орындалған, күші жойылған немесе қолданылу мерзімі аяқталған жағдайда болады.

Қолданыстағы бір қаржылық міндеттемені сол кредитордың алдындағы басқа міндеттемеге елеулі ерекшеленетін талаптарда ауыстырған кезде немесе қолданыстағы міндеттеме талаптарына елеулі өзгерістер енгізілген жағдайда, бастапқы міндеттеме есептен алынады, ал жаңа міндеттеме пайда немесе зиян құрамында міндеттемелердің баланстық құнындағы айырма таныла отырып, есепке алуда бейнеленеді.

Қаржылық кепілдік шарттары

Әдеттегі қызметін жүзеге асыру барысында Банк аккредитивтер мен кепілдіктер нысанында қаржылық кепілдемелер береді. Қаржылық кепілдік шарттары бастапқыда алынған комиссия мөлшерінде «Басқа да міндеттемелер» бабы бойынша әділ құны бойынша қаржылық есептілікте танылады.

Бастапқы танудан кейін Банк міндеттемесі әрбір кепілдеме шарты бойынша екі көлемнің: амортизациялық комиссия сомасы немесе кепілдік бойынша туындайтын қаржылық міндеттемені реттеу үшін қажетті шығындардың ең жақсы бағасы.

Қаржылық кепілдеме шарттарына байланысты міндеттеменің көбеюі жиынтық кіріс туралы есепте ескеріледі. Алынған комиссия кепілдік шартының қолданылу мерзімі ішінде тең негізде жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес есептеледі.

Корпоративтік табыс салығы бойынша мерзімі ұзартылған активтер мен міндеттемелер баланстық міндеттемелер әдісін пайдалана отырып, уақытша айырмаларға қатысты есептеледі. Мерзімі ұзартылған корпоративтік табыс салығы жүзеге асырылу сәтінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайда мен шығынға да әсер етпейтін операция бойынша активтің немесе міндеттеменің бастапқы бейнеленуі нәтижесінде туындайтын жағдайлардан басқа кезде мерзімі ұзартылған корпоративтік табыс салығы қаржылық есептілік мақсаттары үшін активтер мен міндеттемелердің салықтық базасы мен олардың баланстық құны арасында туындайтын барлық уақытша айырмашылықтары бойынша бейнеленеді.

Мерзімі ұзартылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер салықтық базаны азайтатын осы уақытша айырмашылықтар қарсы есепке алынуы мүмкін болашақта салық салынатын пайда алу ықтималдылығы бар дәрежеде ғана көрсетіледі. Мерзімі ұзартылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер активті өткізу немесе күшіне енген немесе есепті күнге нақты күшіне енген заңнамаға сүйене отырып міндеттемені реттеу кезеңінің ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Сонымен қатар Қазақстан Республикасында Банктің қызметіне қатысты пайдаланылатын түрлі операциялық салықтар қолданылады. Бұл салықтар өзге операциялық шығыстар құрамында бейнеленеді.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген, күнделікті қызмет көрсету шығасылары ескерілмеген нақты құны бойынша бейнеленеді. Мұндай құнға, егер олар мойындау критерийлеріне жауап берсе, орын алу фактісі бойынша танылатын құрал-жабдықты ауыстыруға байланысты шығындар кіреді.

Бұл активтің баланстық құнын өтеудің мүмкін еместігін көрсететін оқиғалар мен жағдайлардағы өзгерістер туындаған жағдайда, негізгі құралдардың баланстық құнының құнсыздануы бағаланады.

Актив амортизациясы оны пайдалану мүмкін болған кезде басталады. Амортизация келесі есептік мөлшерлемелердің негізінде желілік тәсілмен есептеледі:

Амортизация мөлшерлемелері

Компьютерлер және офистік жабдықтар	20-50%
Көлік құралдары	15-20%
Жиһаз	15-20%

Қалдық құны, пайдалы қызмет мерзімі және активтердің амортизациясын есептеу әдістемелері әрбір есепті жыл соңында сарапталады және қажет болған жағдайда түзетіледі.

Жөндеу және қайта салу шығыстары олардың туындауына қарай шығасыларға жатқызылады және капиталдандырылуы тиіс жағдайларды қоспағанда, өзге операциялық шығыстар құрамына енгізіледі.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтерге бағдарламалық жасақтама мен лицензиялар кіреді.

Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда нақты құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру бойынша операциялар шеңберінде сатып алынған материалдық емес активтердің нақты құны сатып алу күнгі әділ құнды білдіреді. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген нақты құны бойынша көрсетіледі. Материалдық емес активтердің пайдалы қызмет етуінің шектелген немесе белгіленбеген мерзімі бар. Шектелген пайдалану мерзімі бар материалдық емес активтер 1-тен 7-ке дейінгі жылды құрайтын пайдалы қызмет мерзімі ішінде амортизацияланады, мүмкін құнсыздану белгілері болған жағдайда, құнсыздану мәніне сарапталады. Шектелген пайдалы пайдалану мерзімі бар материалдық емес активтердің амортизациясы кезеңі мен оны есептеу әдісі кем дегенде әрбір есепті жылдың соңында қайта қаралады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Резервтер

Егер Банктің өткеніндегі белгілі бір оқиғаның салдарынан реттелуі ықтималдылықтың үлкен дәрежесіндегі болашақ экономикалық пайданы қамтитын ресурстар шығысын талап ететін және сенімділіктің жеткілікті дәрежесінде бағалауға болатын заңды немесе ерікті түрде қабылдаған міндеттемелері болса, резервтер танылады.

Қызметкерлерді зейнетақымен қамсыздандыру және басқа да жеңілдіктер бойынша міндеттемелер

Банктің қызметкерлерге ағымдағы жалпы төлемдерден пайыз ретіндегі жұмыс берушінің ағымдық жарналарының есебі көзделетін Қазақстан Республикасының мемлекеттік зейнетақы жүйесіне қатысудан басқа зейнетақылық қамсыздандырудың қосымша схемалары жоқ. Мұндай шығыстар тиісті жалақы қатысты болатын есепті кезеңде көрсетіледі. Мұнымен қатар еңбек қызметі тоқтатылған соң Банктің қызметкерлер үшін айтарлықтай жеңілдіктері жоқ.

Жарғылық капитал

Жарғылық капитал

Жай акциялар және өтелуге жатпайтын кумулятивті емес, артықшылықты акциялар капитал құрамында көрсетіледі. Бизнесі біріктіру жағдайларын қоспағанда, жаңа акцияларды шығаруға тікелей байланысты үшінші тараптардың қызметіне ақы төлеу шығыстары осы эмиссиялар нәтижесінде алынған соманың кемітілуі ретінде капитал құрамында бейнеленеді. Алынған қаражаттың әділ құнының шығарылған акциялардың атаулы құнынан асып кету сомасы қосымша капитал ретінде бейнеленеді.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті мерзімге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті мерзімдегі капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шығаруға қаржылық есептілікті бекіткен күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, есептілікте ашып көрсетіледі.

Шартты активтер мен міндеттемелер

Шартты міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленбейді, мұндайда оларды өтеуге байланысты ресурстардың шығарылуы күмәнді болып табылатын жағдайларды қоспағанда олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады. Шартты активтер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленбейді, мұндайда оларға байланысты экономикалық пайданы алу мүмкін болып табылатын жағдайларда олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады.

Кірістер мен шығыстарды тану

Егер Банк экономикалық пайда алады деген жоғары ықтималдылық болса, және егер түсімнің сенімді бағалануы мүмкін болса, түсім танылады. Қаржылық есептілікте түсімді тану үшін мынадай критерийлер орындалуы тиіс:

Пайыздық және дәл сондай кірістер мен шығыстар

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары мен сатуға арналған қолда бар ретінде жіктелген пайыздық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар дисконттау кезіндегі тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша бейнеленеді, ол бойынша қаржылық құралды пайдаланудың болжалды мерзімі ішінде немесе қолданылуына қарай қысқарақ мерзім ішінде күтілетін болашақ ақша төлемдері мен түсімдері дәлдікпен қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнында келтіріледі. Есептеу кезінде қаржы құралы бойынша барлық шарттық талаптар (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын құралға тікелей байланысты комиссиялық немесе қосымша шығыстар ескеріледі, бірақ несиелер бойынша келешек шығындар ескерілмейді. Банк төлемдердің немесе түсімдердің бағаларын қайта қарастырған жағдайда, қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің баланстық құны түзетіледі. Түзетілген баланстық құн бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде есептеледі, ал баланстық құнның өзгерісі пайыздық кірістер мен шығыстар ретінде бейнеленеді.

Қаржылық есептілікте бейнеленген қаржылық активтің немесе ұқсас қаржылық активтер тобының құны құнсыздану салдарынан төмендеген жағдайда, пайыздық кірістердің бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша жаңа баланстық құн негізінде танылуы жалғаса береді.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Кірістер мен шығыстарды тану (жалғасы)

Комиссиялық кірістер

Банк клиенттерге көрсететін әр түрлі қызметтерден комиссиялық кірістер алады. Комиссиялық кірістер мынадай екі санатқа бөлінуі мүмкін:

- *Белгілі бір уақыт кезеңінің ішінде қызмет көрсеткені үшін алынған комиссиялық кірістер*

Белгілі бір уақыт кезеңінің ішінде қызмет көрсеткені үшін алынған комиссиялық кірістер сол кезеңнің ішінде есептеледі. Мұндай баптарға комиссиялық кірістер және кепілдіктер мен аккредитивтердің берілгені үшін сыйақы кіреді. Несиені пайдалану ықтималдылығы үлкен болса, несие беру бойынша міндеттемелер үшін комиссиялар және несие беруге байланысты өзге комиссиялар алдағы кезеңдерге жатқызылып (несиелер беруге тікелей байланысты шығасылармен қатар), несие бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеменің түзетуі ретінде танылады.

- *Операцияларды жасау бойынша қызмет көрсетуден түскен комиссиялық кірістер*

Есеп айырысу операцияларын, қолма-қол ақшамен операцияларды және басқа да қызметтерді жүзеге асырғаны үшін алынған комиссиялық ақы мұндай операция аяқталғаннан кейін танылады. Кірістіліктің белгілі бір көрсеткіштеріне байланысты комиссиялық ақы немесе комиссиялық ақының бір бөлігі тиісті критерийлер орындалғаннан кейін танылады.

Шетел валюталарын қайта есептеу

Қаржылық есептілік Банктің функционалдық валютасы мен есептілікті ұсыну валютасы болып табылатын теңгемен берілді. Шетел валюталарындағы операциялар алдымен операция мерзімінде әрекет ететін Қазақстан Қор Биржасы (бұдан әрі мәтін бойынша – «ҚҚБ») белгілеген және ҚРҰБ жариялаған айырбастау бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Шетел валюталарында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын айырбас бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Шетел валюталарындағы операцияларды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер мен шығыстар жиынтық кіріс туралы есепте «Шетел валюталарындағы операциялар бойынша таза кірістер – валюталық баптарды қайта бағалау» бабы бойынша бейнеленеді. Шетел валютасында нақты құны бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар операцияны жасау күніне қолданылатын айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі. Шетел валютасында әділ құны бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданылатын айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі.

Шетел валютасындағы операциялар бойынша шарттық айырбастау бағамы мен мұндай операция мерзіміндегі ҚҚБ ресми бағамы арасындағы айырма шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістердің құрамына енгізіледі. 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанында ҚҚБ-да белгіленген ресми айырбастау бағамы 1 АҚШ доллары үшін 333,29 теңгені және тиісінше 340,01 теңгені құрады.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар мен түсіндірмелер

Төменде Банктің қаржылық есептілігін шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген стандарттар келтіріледі. Банк, қажет болғанда, мұндай стандарттардың күшіне ену күніне оларды қабылдауға ниеттеніп отыр.

9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары»

2014 жылғы шілдеде ХҚЕС жөніндегі кеңес 9 ХҚЕС-тің (IFRS) «Қаржы құралдары» түпкі редакциясын шығарды, ол қаржы құралдары бойынша жобаның барлық сатыларының нәтижелерін көрсетіп, 39 ХҚЕС-ті (IAS) «Қаржы құралдары: тану және бағалау» және 9 ХҚЕС-тің (IFRS) барлық алдыңғы редакцияларын ауыстырады. Стандарт жіктеу мен бағалауға, сондай-ақ құнсыздануға және хеджирлеуді есепке алуға қатысты жаңа талаптарды енгізеді.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар мен түсіндірмелер (жалғасы)

9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары» (жалғасы)

Жіктеу және бағалау бөлігінде жаңа стандарт, үлестік және туынды құралдарды қоспағанда, барлық қаржы активтерінің бағалануы ұйым қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-үлгіге және шартта көзделген ақша ағындарымен байланысты қаржы активтерінің сипаттамасына сүйене отырып аралас тәсілдің негізінде жасалауын талап етеді. 39 ХҚЕС (IAS) белгілеген санаттардың орнына, қаржы құралдарының келесі санаттары енгізіледі: пайда немесе зиян (ПжЗ) арқылы әділ құны бойынша, басқа да жиынтық кіріс (БЖК) арқылы әділ құны бойынша және амортизацияланған құны бойынша бағаланатындар. Сондай-ақ 9 ХҚЕС (IFRS) компанияларға амортизацияланған құны бойынша немесе БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде мойындау критерийлеріне жауап беретін қаржы құралдарын, егер бұл бағалау немесе мойындау тәсілдерінің бірізділіксіздікті жоюға немесе айтарлықтай азайтуға мүмкіндік берсе, пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатындардың санатына жіктеуін жалғастыруға (бірақ кейіннен қайта жіктеу құқығынсыз) рұқсат етеді. Саудаға арналмаған үлестік құралдар БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатындардың санатына жатқызылуы мүмкін (бірақ кейіннен қайта жіктеу құқығынсыз), бұл ретте мұндай құралдар бойынша кірістер немесе шығыстар пайда мен зияндар туралы есепте көрсетілмеуі тиіс. Қаржылық міндеттемелерді есепке алу тәртібі 39 ХҚЕС-тің (IAS) талаптарына ұқсас келеді.

9 ХҚЕС (IFRS) кредиттердің құнсыздануын есепке алу тәсілін күрт өзгертеді. 39 ХҚЕС-ке (IAS) сай болған залалдар негізіндегі тәсілдің орнына күтілетін несиелер залалдарын көрсетуді талап ететін болжамды тәсіл енгізіледі. Банк барлық несиелер және пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын басқа да борыштық қаржы активтері бойынша, сондай-ақ несиелерді беру міндеттемелері мен қаржылық кепілдік шарттары бойынша күтілетін несиелер залалдарына бағалау резервін мойындауға міндетті болады. Резерв келесі 12 айдың ішінде дефолт ықтималдылығымен негізделген күтілетін несиелік залалдарға тең болатын сомада бағалануы тиіс. Құрал бойынша несиелік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай ұлғайған жағдайларда, резерв активтің барлық мерзімінің ішінде дефолт ықтималдылығына сүйене отырып бағаланады.

9 ХҚЕС (IFRS) 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Ретроспективті қолдану міндетті болып табылады, бірақ салыстырмалы ақпаратты қайта есептеу қажет емес. Стандартты қолданудың өту күніне (1 қаңтар 2018 жыл) ықпалын бөлінбеген пайданың құрамында көрсету қажет. 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану Банктің қаржы активтерін жіктеуге және бағалауға әсерін тигізеді, бірақ оның қаржылық міндеттемелерінің жіктелуіне және бағалауына әсерін тигізбейді деп күтіледі. Банк құнсыздануды есепке алу бойынша 9 ХҚЕС-тің (IFRS) талаптарын қолдану оның капиталына айтарлықтай ықпал етеді деп болжап отыр. Мұндай ықпалдың көлемін бағалау үшін Банкке бүкіл негізделген және расталған ақпаратты, оның ішінде болжамды ақпаратты ескеретін егжей-тегжейлі талдауды жасау қажет болады.

15 ХҚЕС (IFRS) «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім»

2014 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес 15 ХҚЕС (IFRS) «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» шығарды, әрі ол 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. 15 ХҚЕС (IFRS) түсімді мойындау қағидаттарын айқындайды және сатып алушылармен жасалатын барлық шарттарға қолданылуы тиіс. Дегенмен қаржы құралдарымен жалдау шарттарымен тікелей байланысты пайыздық және комиссиялық кірістер 15 ХҚЕС (IFRS) қолданылу аясынан тыс қалады және қолданыстағы басқа стандарттармен (мысалға, 9 ХҚЕС (IFRS) және 16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау») реттеледі.

15 ХҚЕС (IFRS) сай түсім тауарлардың берілу немесе қызметтердің көрсетілу фактісі бойынша өтемақы мөлшерінде танылуы тиіс, соған арналған құқықты ұйым мұндай тауарлардың немесе қызметтердің берілуіне айырбас ретінде алуды күтіп отыр. Сондай-ақ стандартта сатып алушылармен жасалған шарттармен негізделген түсімнің және ақша ағындарының сипаты, көлемі, мерзімдері мен пайда болу белгісіздігі туралы толық ақпаратты ашып көрсету талабы қамтылған. Банк 15 ХҚЕС-ті (IFRS) мерзімінен бұрын қолдануды жоспарлап отырған жоқ және қазіргі уақытта бұл стандарттың ықпалын бағалауда.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар және түсіндірмелер (жалғасы)

16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау»

2016 жылғы қаңтарда ХҚЕС жөніндегі Кеңес жалдау шарттарының есепке алынуын реттейтін жаңа 16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау» стандартын шығарды. Жалға берушілер үшін жалдау шарттарын жаңа стандарт бойынша есепке алу тәртібі айтарлықтай өзгермейді. Дегенмен жалға берушілер үшін жалдау шарттарының көпшілігін баланста жалдау міндеттемелерін және пайдалану құқығы нысанында оларға тиесілі активтерді көрсету арқылы мойындау талабы енгізіледі. Жалға алушылар барлық мойындалатын жалдау шарттары үшін бірыңғай модельді пайдалануы тиіс, бірақ қысқа мерзімді жалдауды және сонда базалық активтің төмен құны болған жалдауды мойындамауға мүмкіндігі бар. Барлық мойындалатын жалдау шарттары бойынша пайданы немесе зиянды мойындау тәртібі бүтіндей қаржылық жалдауды мойындаудың ағымдағы тәртібіне сәйкес келеді, бұл ретте пайыздық және амортизациялық шығыстар пайда мен зияндар туралы есепте бөлек танылады.

16 ХҚЕС (IFRS) 2019 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Дәл сол күннен компания 15 ХҚЕС-тің (IFRS) түсімін есепке алу бойынша жаңа стандартты қолдануды бастамайды деген талаппен мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Банк 16 ХҚЕС-ті (IFRS) мерзімінен бұрын қолдануды жоспарлап отырған жоқ және қазіргі уақытта бұл стандарттың ықпалын бағалауда.

12 ХҚЕС (IAS) «Пайда салығы» түзетулер

2016 жылғы қаңтарда ХҚЕС жөніндегі Кеңес борыштық құралдармен байланысты мерзімі ұзартылған салық активтерін есепке алу тәртібін түсіндіретін 12 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулерді жария етті, әрі олар бухгалтерлік есепке алу мақсатында әділ құны бойынша бағаланады, ал салықтық есеп мақсатында – бастапқы құны бойынша. Банк бұл түзетулерді қолдану оның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп болжап отыр.

7 ХҚЕС (IAS) «Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп» түзетулер

2016 жылғы қаңтарда ХҚЕС жөніндегі Кеңес компаниялардың өзінің қаржылық қызметі туралы ақпаратты ашып көрсетулерін жақсарту және пайдаланушыларға компанияның өтімділік бойынша ұстанамы жөнінде барынша дәл ұғымды қамтамасыз ету үшін 7 ХҚЕС-ке (IAS) «Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп» түзетулерді жария етті. Жаңа талаптарға сай компаниялар, ақша ағындарымен негізделген өзгерістерді, сол сияқты солармен негізделмеген өзгерістерді (мысалға, валюта бағамдарының құбылуы нәтижесінде) қоса алғанда, қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелердегі өзгерістер туралы ақпаратты ашып көрсетеді. Түзетулер 2017 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енеді. Қазіргі уақытта Банк осы түзетулердің әсерін бағалауда.

2 ХҚЕС (IFRS) түзетулер «Акцияларға негізделген төлемдер»

ХҚЕС жөніндегі Кеңес акциялардың негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеуге және бағалауға қатысты 2 ХҚЕС-ке (IFRS) «Акцияларға негізделген төлемдер» түзетулерді шығарды. Түзетулер стандартты қолдану тәжірибесіндегі алшақтықтарды жоюға бағытталған, бірақ тек жіктеу мен бағалауға ғана қатысы бар мәселелердің шектелген ауқымын қарастырады. Түзетулерде үш негізгі сала бойынша талаптар нақтыланады:

- құқықтардың өту талаптарының ақша қаражатын есептей отырып акциялардың негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды бағалауға әсері;
- акциялардың негізіндегі төлем бойынша операцияларды жіктеу, соның талаптары компанияға қызметкер үшін тиісті салықты төлеу міндетін орындау үшін қызметкерге берілетін үлестік құралдардың бір бөлігін ұстап қалуға рұқсат етеді;
- акциялардың негізіндегі төлем бойынша операциялардың талаптарын түрлендіру оның ақша қаражатымен есеп айырысулармен операциялар санатынан үлестік құралдармен есеп айырысулармен операциялар санатына қайта жіктеуді талап еткен жағдайларда есепке алу тәртібі.

Мұндай түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Түзетулерді қолдану компаниядан алдыңғы кезеңдер үшін деректерді қайта есептеуді қажет етпейді; ретроспективті қолдану компания барлық түзетулерді бірден қолдану жөнінде шешімді қабылдайтындығы және кейбір басқа критерийлерді орындайтындығы талабымен рұқсат етіледі. Сондай-ақ мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. Бұл түзетулер Банкке қандай да бір әсерін тигізбейді деп күтіледі.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар және түсіндірмелер (жалғасы)

4 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер 9 ХҚЕС-ті (IFRS) «Қаржы құралдары» 4 ХҚЕС-пен (IFRS) «Сақтандыру шарттары» бір мезгілде қолдану

Түзетулер компаниялар қазіргі уақытта ХҚЕС жөніндегі Кеңес 4 ХҚЕС-тің (IFRS) орнына әзірлеп жатқан сақтандыру шарттарын есепке алу бойынша жаңа стандартты қолданбайынша 9 ХҚЕС (IFRS) қаржы құралдары бойынша жаңа стандарттың қолданылуына орай туындайтын мәселелерді жоюға арналған. Түзетулерге сай, сақтандыру шарттарын жасайтын компаниялар екі нұсқаның бірін таңдай алады: 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудан уақытша босату немесе салу әдісін пайдалану. 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудан уақытша босатуды қызметі басым сақтандырумен байланысты компаниялар пайдалана алады. Мұндай компаниялар 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдануды 2021 жылдың 1 қаңтарына дейін, бірақ бұл мерзімнен кеш емес кейінге қалдыра отырып, 39 ХҚЕС-ті (IAS) «Қаржы құралдары: тану және бағалау» қолдануды жалғастыра алады. Өтейтін тәсіл 9 ХҚЕС (IFRS) пен 4 ХҚЕС (IFRS) бірізгілікте қолдану кезінде туындауы мүмкін қосымша волатильділікті жоққа шығару үшін пайданы немесе зиянды міндетті түрде түзетуді көздейді.

Уақытша босатуды алғаш рет 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын есепті кезеңдерге қатысты қолдануға рұқсат беріледі. Өтейтін тәсілді компания 9 ХҚЕС-ті (IFRS) алғаш рет қолдану кезінде таңдай алады және 9 ХҚЕС-ке (IFRS) өту кезінде белгілі бір санатқа жатқызылған қаржы активтеріне қатысты ретроспективті түрде қолданылуы тиіс. Бұл түзетулер Банкке қандай да бір әсерін тигізбейді деп күтіледі.

4. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар

Бағалаудың белгісіздігі

Банктің есепке алу саясатын қолдану процесінде басшылық өзінің пікірлерін пайдаланды және қаржылық есептілікте танылған соманы анықтауға қатысты бағалау жасады. Төменде пайымдаулар мен бағалауды пайдаланудың барынша елеулі жағдайлары көрсетілген:

Несиелердің құнсыздану резерві

Банк несиелер мен дебиторлық берешектің құнсыздануын тұрақты түрде сараптап отырады. Тәжірибеге сүйене отырып, Банк құнсыздану шығындарын қарыз алушы қаржылық қиындықтарды басынан кешіріп отырған және ұқсас қарыз алушылар туралы нақты деректердің жеткілікті көлемі болмаған жағдайларда бағалауда өзінің пікірін пайдаланады. Банк қарыз алушылардың міндеттемелерін өтеу мәртебесіндегі жағымсыз өзгерістерді немесе активтер бойынша міндеттемелерді орындамауға пара-пар мемлекеттік не жергілікті экономикалық жағдайлардың өзгеруін көрсететін байқалып отырған деректер негізінде болашақ ақша ағымдарының өзгерісін ұқсас түрде бағалайды. Басшылық несиелер мен дебиторлық берешектің тобы бойынша құнсызданудың объективті белгілері бар және несиелік тәуекелдің ұқсас сипаттамасындағы активтерге қатысты шығындар құрылымы туралы тарихи деректерге негізделген бағалауды пайдаланады. Тәжірибеге сүйене отырып, Банк ағымдағы міндеттемелерді бейнелеу үшін топтың несиелеріне немесе дебиторлық берешегіне қатысты байқалатын деректерді түзету кезінде өзінің субъективті пікірін пайдаланады.

Салық салу

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасында негізгі салық мәселелерін реттейтін бірыңғай Салық кодексі қолданылады. Қолданылатын салықтарға қосылған құнға салынатын салық, корпоративтік табыс салығы, әлеуметтік және басқа да салықтар кіреді. Көп жағдайларда нормативтік-құқықтық актілерді қолдану бойынша атқарушылық өкімдер түсініксіз болып табылады немесе олар тіптен жоқ және үлгі боларлық жағдайлардың шамалысы ған анықталды. Ведомстволар арасында, сондай-ақ бір ведомствоның ішінде ережелердің заңи тұжырымдамасына қатысты түрлі пікірлер жиі кездеседі, бұл біршама белгісіздік пен кикілжің жағдайлар тудырады. Салық декларациялары, сондай-ақ заңи реттеудің басқа да салалары (мысалы, кеден және валюталық бақылау мәселелері) заң бойынша елеулі айыппұлдарды, өсімпұлды және тұрақсыздық айыбын есептеуге құқылы бірнеше ведомство бақылауында. Мұндай жағдай, мысалы, салықтық заңнама жүйелері анағұрлым дамыған басқа елдерге қарағанда Қазақстан Республикасында салықтық тәуекелдер ықтималдылығының үлкен дәрежесін қалыптастырады.

Басшылық Банк оның қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының салық заңнамасының ережелерін ұстанады деп есептейді. Дегенмен, тиісті органдар даулы салық мәселелеріне қатысты өзге ұстанымды ұстанады деген тәуекел бар.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

4. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар (жалғасы)**Бағалаудың белгісіздігі (жалғасы)***Шығарылған кепілдіктер бойынша резерв жеткіліктігі*

Банк кепілдіктер және соған ұқсас шығарылған баланстан тыс несиелер құралдары бойынша тәуекелге ұшырағаштығын үнемі тексеріп отырады. Бұл құралдар құнсыздану мәніне тексеріледі және олар бойынша қарыз жағдайындағыдай, резерв құрылады. Банк кепілдік бойынша міндеттемелерді реттеуге қажетті ресурстардың ағып кету ықтималдығының негізінде шығарылған кепілдіктер бойынша резервтерді түзету үшін өзінің алдыңғы тәжірибесін пайдаланады.

5. Ақша қаражаты мен оның баламалары

31 желтоқсанға ақша қаражаты мен оның баламаларына келесі позициялар кіреді:

	2016 жыл	2015 жыл
Қолма-қол ақша қаражат	563.973	201.823
ҚРҰБ-дегі корреспонденттік шоттар	690.183	525.024
Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар	451.334	1.783.826
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.705.490	2.510.673

Қазақстандық заңнамаға сәйкес Банк өзінің белгілі бір міндеттемелерінің үлесі ретінде есептелген міндетті резервтердің белгілі бір мөлшерін ұстап отыруға міндетті. Мұндай резервтер ҚРҰБ-дің ағымдағы шоттарында немесе ҚРҰБ-дің ағымдағы шоттарындағы ақша қаражатының жиынтық сомасының орташа айлық қалдықтары мөлшерінде қолма-қол ақша массасында немесе резервтерді қалыптастыру кезеңінде ұлттық валютада қолма-қол ақша қаражатында болуы тиіс. Бұған қарамастан, Банк өзінің күнделікті қызметін қаржыландыру үшін бұл қаражатты пайдалануда шектелмеген.

2016 жылдың 31 желтоқсанына мұндай міндетті резервтер 51.478 мың теңге (2015 жылдың 31 желтоқсанына: 47.789 мың теңге) болды.

6. Клиенттерге берілетін несиелер

31 желтоқсанға клиенттерге берілетін несиелерге келесі позициялар кіреді:

	2016 жыл	2015 жыл
Коммерциялық несиелендіру	12.734.526	12.973.616
Дербес кәсіпкерлер	326.509	402.517
Шағын бизнес кәсіпорындарын несиелендіру	122.478	65.567
Ипотекалық қарыздар	30.606	35.875
Тұтынушылық несиелендіру	10.045	36.575
Клиенттерге берілген несиелердің жиыны	13.224.164	13.514.150
Несие портфелінің құнсыздану резерві	(1.493.263)	(1.325.611)
Клиенттерге берілген несиелер	11.730.901	12.188.539

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

6. Клиенттерге берілетін несиелер (жалғасы)**Клиенттерге берілген несиелердің құнсыздану резерві**

Төменде клиенттерге берілетін несиелердің құнсыздану резервін өзгеру талдауы көрсетілген:

	<i>Коммерци- ялық несиелендіру</i>	<i>Дербес кәсіпкерлер</i>	<i>Шағын бизнес кәсіпо- рындарын несиелендіру</i>	<i>Ипоте-калық қарыздар</i>	<i>Тұтыну- шылық несиелендіру</i>	<i>Жиыны</i>
2016 жылдың 1 қаңтарына	1.292.793	27.271	5.547	–	–	1.325.611
Бір жылға есептеу/(қайтару)	464.101	31.770	(5.547)	–	–	490.324
Есептен шығару	(322.672)	–	–	–	–	(322.672)
2016 жылдың 31 желтоқсанына	1.434.222	59.041	–	–	–	1.493.263
Жеке негіздегі құнсыздану	1.434.222	59.041	–	–	–	1.493.263
Жеке негізде бағаланған құнсыздану резерві есептен шығарылғанға дейінгі құнсызданған ретінде жеке негізге бағаланған қарыздар сомасының жиыны	9.784.568	268.009	–	–	–	10.052.577

Төменде 2015 жылы клиенттерге берілетін несиелердің құнсыздану резервін өзгеруін талдау көрсетілген:

	<i>Коммерци- ялық несиелендіру</i>	<i>Дербес кәсіпкерлер</i>	<i>Шағын бизнес кәсіпо- рындарын несиелендіру</i>	<i>Ипоте-калық қарыздар</i>	<i>Тұтыну- шылық несиелендіру</i>	<i>Жиыны</i>
2015 жылдың 1 қаңтарына	1.043.235	–	1.389	–	–	1.044.624
Бір жылға есептелгені	783.237	27.271	4.158	–	–	814.666
Есептен шығару	(533.679)	–	–	–	–	(533.679)
2015 жылдың 31 желтоқсанына	1.292.793	27.271	5.547	–	–	1.325.611
Жеке негіздегі құнсыздану	1.292.793	27.271	5.547	–	–	1.325.611
Жеке негізде бағаланған құнсыздану резерві есептен шығарылғанға дейінгі құнсызданған ретінде жеке негізге бағаланған қарыздар сомасының жиыны	8.338.050	263.656	55.474	–	–	8.657.180

2016 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл үшін құнсызданған ретінде резервтер танылған қарыздар бойынша есептелген пайыздық кірістер 409.174 мың теңге болды (2015 жылы: 735.049 мың теңге).

Несиелік тәуекелді азайтатын қамтамасыз ету және басқа құралдар

Банк берілуін талап ететін қамтамасыз етудің мөлшері мен түрі қарсы агенттің несиелік тәуекелді бағалауына тәуелді. Қамтамасыз ету түрлерінің және бағалау өлшемдерінің рұқсат етілуіне қатысты ұстанымдар белгіленген.

Төменде алынған қамтамасыз етудің негізгі түрлері көрсетілген:

- Коммерциялық несиелендіру кезінде – жылжымайтын мүлік, өндірістік жабдық пен тауар-материалдық қорлар және басқалар кепілі.
- Жеке тұлғаларды несиелендіру кезінде – тұрғын жылжымалы мүліктің кепілі.

Басшылық қамсыздандырудың нарықтың құнына мониторинг жүргізеді, негізгі келісімге сәйкес қосымша қамсыздандыруды сұратады, сондай-ақ құнсыздану шығындарына резервтің жеткіліктілігін тексеру барысында алынған қамсыздандырудың нарықтық құнын қадағалап отырады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

6. Клиенттерге берілетін несиелер (жалғасы)**Клиенттерге берілетін несиелердің шоғырлануы**

2016 жылдың 31 желтоқсанына Банк ірі он қарыз алушыға берген несиелердің шоғырлануы 7.985.762 мың теңге болды (жиынтық несие портфелінің 60%) (2015 жылы: 7.853.605 мың теңге; жиынтық несие портфелінің 58%). Осы қарыздар бойынша 1.227.237 мың теңге мөлшерінде құнсыздану резерві құрылды (2015 жылы: 806.786 мың теңге).

Клиенттердің типтері бойынша несие портфелінің құрылымы былайша көрсетілген:

	2016 жыл	2015 жыл
Жеке компаниялар	11.422.782	11.740.842
Жеке тұлғалар мен кәсіпкерлер	308.119	447.697
Клиенттерге берілетін несиелер	11.730.901	12.188.539

Төменде экономика салаларының бөлігінде несиелер портфелінің құрылымы көрсетілген:

	2016 жыл	2015 жыл
Сауда кәсіпорындары	3.910.969	3.884.471
Құрылыс және қызмет көрсету	2.790.768	2.971.828
Машина жасау	1.640.640	1.627.208
Қызметтер	934.191	1.084.200
Көлік	835.449	450.606
Ауыл шаруашылығы және азық-түлік өнеркәсібі	644.700	1.039.489
Металл бұйымдарын өндіру	409.709	385.103
Жеке тұлғалар мен кәсіпкерлер	308.119	447.697
Көмір өнеркәсібі	200.276	150.313
Баспа қызметі	-	86.360
Басқасы	56.080	61.264
Клиенттерге берілетін несиелер	11.730.901	12.188.539

7. Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек

2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекті талдау былайша көрсетілген:

	2016 жыл		
	1 жылдан артық емес	1 жылдан 5 жылға дейін	Жиыны
Қаржылық жалдауға салынған инвестициялардың жалпы сомасы	41.761	-	41.761
Қаржылық жалдау бойынша келешек кезеңдердің еңбек сіңбеген қаржылық кірісі	(442)	-	(442)
Қаржылық жалдауға таза инвестициялар	41.319	-	41.319
2016 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек	41.319	-	41.319
	2015 жыл		
	1 жылдан артық емес	1 жылдан 5 жылға дейін	Жиыны
Қаржылық жалдауға салынған инвестициялардың жалпы сомасы	42.478	482	42.960
Қаржылық жалдау бойынша келешек кезеңдердің еңбек сіңбеген қаржылық кірісі	(549)	(70)	(619)
Қаржылық жалдауға таза инвестициялар	41.929	412	42.341
2015 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек	41.929	412	42.341

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

8. Басқаларға берілген несиелер бойынша дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек Ислам Банкі қызметінің талаптарына сәйкес келмеуі негізінде айырбасталуға жатпайтын несиелер бойынша басқаларға берілген талап ету құқықтары бойынша берешектен тұрады. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқаларға берілген несиелер бойынша дебиторлық берешек 580.699 мың теңге болды (2015 жылғы 31 желтоқсан: нөл теңге). 2016 жылы Банк 181.870 мың теңге жалпы сомаға басқаларға берілген несиелер бойынша дебиторлық берешекті бастапқыда мойындау әсерін және 41.855 мың теңге мөлшерінде дисконт амортизациясын мойындады.

9. Негізгі құралдар

Негізгі құралдардың қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

	<i>Компьютерлер және офистік жабдықтар</i>		<i>Көлік құралдары</i>	<i>Жиһаз</i>	<i>Жиыны</i>
Бастапқы құн					
2014 жылдың 31 желтоқсанына	35.568	6.584	16.139	58.291	
Түсімдер	561	–	4.092	4.653	
Есептен шығару	(2.715)	–	(1.879)	(4.594)	
2015 жылдың 31 желтоқсанына	33.414	6.584	18.352	58.350	
Түсімдер	7.841	–	1.995	9.836	
Есептен шығару	(2.571)	–	(4.528)	(7.099)	
2016 жылдың 31 желтоқсанына	38.684	6.584	15.819	61.087	
Жинақталған тозу					
2014 жылдың 31 желтоқсанына	(13.968)	(2.085)	(6.773)	(22.826)	
Бір жылға есептеу	(7.510)	(1.317)	(4.151)	(12.978)	
Есептен шығару	2.715	–	1.870	4.585	
2015 жылдың 31 желтоқсанына	(18.763)	(3.402)	(9.054)	(31.219)	
Бір жылға есептеу	(8.632)	(1.317)	(4.657)	(14.606)	
Есептен шығару	2.440	–	4.527	6.967	
2016 жылдың 31 желтоқсанына	(24.955)	(4.719)	(9.184)	(38.858)	
Қалдық құны					
2014 жылдың 31 желтоқсанына	21.600	4.499	9.366	35.465	
2015 жылдың 31 желтоқсанына	14.651	3.182	9.298	27.131	
2016 жылдың 31 желтоқсанына	13.729	1.865	6.635	22.229	

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

10. Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтердің қозғалысы былайша көрсетілген:

	Бағдарламалық жасақтама мен лицензиялар
Бастапқы құн	
2014 жылдың 31 желтоқсанына	55.100
Түсімдер	5.151
Есептен шығару	(3.587)
2015 жылдың 31 желтоқсанына	56.664
Түсімдер	1.382
Есептен шығару	(10.560)
2016 жылдың 31 желтоқсанына	47.486
Жинақталған амортизация	
2014 жылдың 31 желтоқсанына	(26.986)
Бір жылға есептеу	(10.169)
Есептен шығару	3.587
2015 жылдың 31 желтоқсанына	(33.568)
Бір жылға есептеу	(9.692)
Есептен шығару	10.560
2016 жылдың 31 желтоқсанына	(32.700)
Қалдық құны	
2014 жылдың 31 желтоқсанына	28.114
2015 жылдың 31 желтоқсанына	23.096
2016 жылдың 31 желтоқсанына	14.786

11. Қорлар

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорларға қарыздарды өтеу бойынша Банктің алдында өз міндеттемелерін орындамаған қарыз алушыдан Банк өндіріп алған жылжымайтын мүлік кіреді. Банк келешекте өндіріліп алынған жылжымайтын мүлікті сатуды жоспарлап отыр.

12. Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарға келесі позициялар кіреді:

	2016 жыл	2015 жыл
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	168.207	170.685
Мерзімі ұзартылған корпоративтік табыс салығы бойынша үнемдеу – уақыт айырмаларының пайда болуы және қайтару	(25.832)	(13.476)
Өткен кезеңдердің ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарды түзету	(10)	97
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	142.365	157.306

Компанияның кірісіне Қазақстан Республикасында ғана салық салынады. Салық заңнамасына сәйкес 2016 және 2015 жж. корпоративтік табыс салығының қолданылатын мөлшерлемесі 20,0% құрады.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелері нөл теңгені (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 9.807 мың теңгені) құрады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

12. Салық салу (жалғасы)

Осы қаржылық есептілікте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар мен 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін салықтың нормативтік мөлшерлемесіне көбейтілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарды есепке алғанға дейінгі пайда арасындағы салыстырып тексеру былайша болды:

	2016 жыл	2015 жыл
Корпоративтік табыс салығының шығыстарына дейінгі пайда	678.896	783.150
Салықтың нормативтік мөлшерлемесі	20%	20%
Нормативтік мөлшерлеме бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық шығыстар	135.779	156.630
<i>Салық салынбайтын кірістер</i>		
Қаржылық жал бойынша салық салынбайтын пайыздық кіріс	(1.045)	(1.358)
Есепке жатқызылмайтын әкімшілік шығыстар	7.783	2.173
Өткен кезеңдердің түзетуі	(10)	97
Басқа да тұрақты айырмалар	(142)	(236)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	142.365	157.306

31 желтоқсанға мерзімі ұзартылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ олардың тиісті жылдардағы қозғалысына келесі позициялар жатады:

	<i>Жиынтық кіріс туралы есептегі уақытша айырмалардың туындауы және қайтарылуы</i>		<i>Жиынтық кіріс туралы есептегі уақытша айырмалардың туындауы және қайтарылуы</i>		
	2014 жыл	2015 жыл	2015 жыл	2016 жыл	
Шегерілетін уақыт айырмаларының салық әсері					
Басқаларға берілген қарыздар бойынша дебиторлық берешек	-	-	-	28.003	28.003
Еңбекақыны төлеу қоры бойынша төлемдер	2.581	7.439	10.020	(6.211)	3.809
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептеу	1.570	192	1.762	265	2.027
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	-	-	-	1.676	1.676
Кәсіби қызметтер бойынша есептелген шығыстар	2.074	(1.037)	1.037	49	1.086
Мерзімді депозиттер	19	631	650	(551)	99
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер	6.244	7.225	13.469	23.231	36.700
Салық салынатын уақыт айырмаларының салық әсері					
Клиенттерге берілген қарыздар	(7.291)	4.589	(2.702)	2.403	(299)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(1.860)	1.662	(198)	198	-
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	(9.151)	6.251	(2.900)	2.601	(299)
Мерзімі ұзартылған корпоративтік табыс салығы бойынша таза актив/(міндеттеме)	(2.907)	13.476	10.569	25.832	36.401

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

13. Басқа да активтер мен міндеттемелер

31 желтоқсанға басқа активтерге келесі позициялар кіреді:

	2016 жыл	2015 жыл
Тауарлар мен қызметтер үшін алдын ала төлем	17.228	1.115
Алынуға жататын комиссиялық ақылар	2.713	1.464
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	-	1
Басқасы	1.770	3.547
Басқа да активтер	21.711	6.127

31 желтоқсанға басқа міндеттемелерге келесі позициялар кіреді:

	2016 жыл	2015 жыл
Қызметкерлерге берешек	19.044	50.137
Берілген кепілдіктер бойынша комиссияны алдын ала төлеу	13.135	31.797
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резерв	10.136	8.812
Кәсіби қызметтер үшін несиелік берешек	5.432	5.186
«Қазақстанның салымдарды сақтандыру қоры» АҚ алдындағы берешек	1.191	1.354
Басқасы	3.126	810
Басқа да міндеттемелер	52.064	98.096

14. Несиелік ұйымдардың қаражаты

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелік ұйымдардың қаражатына негізінен 31.295 мың теңге және тиісінше 21.674 мың теңге жалпы сомаға (2015 жылғы 31 желтоқсанға: нөл теңге) Жеке Секторды Дамыту жөніндегі Ислам Корпорациясы мен Парсиан Банктің (Тегеран, Иран) ағымдағы шоттары жатады.

15. Клиенттердің қаражаты

31 желтоқсанға клиенттердің қаражатына келесі позициялар кіреді:

	2016 жыл	2015 жыл
Ағымдағы шоттар	1.882.628	739.526
Мерзімді депозиттер	566.167	2.262.818
Клиенттердің қаражаты	2.448.795	3.002.344

Кепілдіктер бойынша қамтамасыз ету ретінде ұсталатын **560.329** 1.084.027

2016 жылдың 31 желтоқсанына 2.114.344 мың теңге (клиенттер қаражатының жиынтық сомасының 86,34%) мөлшеріндегі клиенттердің қаражаты ірі он клиенттің қаражатын білдіреді (2015 жылы 2.792.567 мың теңге (клиенттер қаражатының жиынтық сомасының 93,01%)).

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиенттердің мерзімді салымдарының құрамына 363.806 мың теңге (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 1.129.670 теңге) сомадағы жеке тұлғалардың салымдары қосылды. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне сәйкес Банк салымшының талабы бойынша жеке тұлғалардың салымдарын төлеуге міндетті. Мерзімді салым мерзім өткенге дейін салымшының талабы бойынша оған қайтарылған жағдайда, салым бойынша пайыздар, егер шартта пайыздардың өзге мөлшері көзделмесе, Банк талап еткенге дейінгі салымдар бойынша төлейтін пайыздардың мөлшеріне сәйкес келетін мөлшерде төленеді.

31 желтоқсанға клиенттердің қаражатына келесі позициялар кіреді:

	2016 жыл	2015 жыл
Ағымдағы шоттар		
Жеке тұлғалар	1.125.173	99.144
Жеке кәсіпорындар	757.455	640.382
	1.882.628	739.526
Мерзімді депозиттер		
Жеке тұлғалар	363.806	1.129.670
Жеке кәсіпорындар	202.361	1.133.148
	566.167	2.262.818
Клиенттердің қаражаты	2.448.795	3.002.344

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

15. Клиенттердің қаражаты (жалғасы)

Төменде экономика салалары бойынша клиенттер қаражатының бөлінуі келтірілген:

	2016 жыл	2015 жыл
Жеке тұлғалар	1.488.979	1.228.814
Құрылыс	318.376	86.582
Энергетика	271.728	294.292
Қаржы лизингі	196.995	1.256
Сауда	60.665	214.528
Көлік және байланыс	44.056	1.132.603
Отын	41.377	30.792
Өнеркәсіптік өндіріс	21.622	9.550
Ауыл шаруашылығы	3.073	1.023
Басқасы	1.924	2.904
Клиенттердің қаражаты	2.448.795	3.002.344

16. Шартты міндеттемелер бойынша резервтер

Төменде шартты міндеттемелердің құнсыздану резервінің қозғалысы көрсетілген:

	Шығарылған кепілдіктер	Жиыны
2014 жылдың 31 желтоқсанына	468.868	468.868
Қайтару	(286.598)	(286.598)
2015 жылдың 31 желтоқсанына	182.270	182.270
Қайтару	(9.208)	(9.208)
2016 жылдың 31 желтоқсанына	173.062	173.062

17. Капитал

2015 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Банктің жарияланған, шығарылған және толығымен төленген жай акцияларының жалпы саны 10.000.000 акция болды. Акцияларды орналастыру құны бір жай акция үшін 1.005 теңге болды.

Банктің жарғылық капиталын акционерлер теңгемен салды әрі олардың дивидендтерге және капиталдағы теңгемен болатын кез келген бөлулерге құқығы бар. Әрбір жай акция бір дауыс беру құқығын береді. Банк акционерлерінің жылдық жалпы жиналысының 2016 жылғы 24 мамырдағы шешіміне сәйкес Банк 2016 жылы Банктің 2015 жылғы қызметінің нәтижелері бойынша 625.844 мың теңге мөлшерінде (2015 жылы: 578.388 мың теңге) дивидендтерді жария етіп, төледі.

18. Шарттық және шартты міндеттемелер**Саяси және экономикалық жағдайлар**

Қазақстанда экономикалық реформалар және нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымның дамуы жалғасуда. Қазақстандық экономиканың тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Үкіметі экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында қолға алатын шаралардың тиімділігіне тәуелді болады.

2016 жылы, 2015 жылдағыдай шикі мұнай бағасының айтарлықтай төмендеуі және теңгенің елеулі девальвациясы қазақстандық экономикаға теріс әсерін тигізуді жалғастырды. Аталған факторлар капиталдың қолжетімділігінің төмендеуіне, капитал құнының ұлғаюына, инфляцияның көтерілуіне және одан кейінгі экономикалық өсімге қатысты белгісіздікке әкеп соқтырды, бұл Банктің қаржылық жағдайына, операциялардың нәтижелеріне және экономикалық перспективаларға теріс әсерін тигізуі мүмкін. Банк басшылығы ағымдағы жағдайларда Банктің экономикалық тұрақтылығын қолдау бойынша лайықты шараларды қолға алып отыр деп санайды.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

18. Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)

Зани мәселелер

Банк іскерлік операциялармен байланысты түрлі сот талқылауларының әлеуетті нысанасы болып табылады. Банк жеке немесе жиынтық түрде қанағаттандырылмаған немесе қауіп төндіретін талаптардың мұндай түрлерінің Банктің қаржылық жағдайына немесе қызмет нәтижелеріне елеулі кері әсерін тигізу ықтималдылығы бар деп санамайды.

Банк жекелеген міндеттемелер нәтижесінде туындайтын елеулі міндеттемелер ықтималдылығын бағалап, міндеттеменің туындау себебі болған оқиғалардың орын алу ықтималдылығы болған және міндеттеме сомасы жеткілікті дәрежедегі нақтылықпен есептелуі мүмкін болған кезде ғана қаржылық есептілігінде резервтер құрады. Банк жоғарыда сипатталған қандай да бір шартты міндеттеме бойынша осы қаржылық есептілікте резервті құрмады.

Салық салу

Түрлі заңнамалық және нормативтік-құқықтық актілердің ережелері үнемі нақты тұжырымдала бермейді және олардың интерпретациясы жергілікті салық органдарының инспекторлары мен Қаржы министрлігінің лауазымды тұлғаларының пікіріне тәуелді болады. Жергілікті, аймақтық және республикалық салық органдарының арасында пікір қайшылықтары туындайтын жағдайлар да аз емес. Қазақстан заңдарын, қаулыларын және тиісті нормативтік-құқықтық актілерін мәлімделген немесе табылған бұзушылықтардың қолданыстағы айыппұлдар мен өсімпұлдар режимі өте қатал. Айыппұл санкцияларына даулы соманы тәркілеу (валюталық заңнаманы бұзғаны үшін), сондай-ақ, әдетте, төленбеген салықтар сомасының 50%-ы мөлшеріндегі айыппұлдар кіреді.

Банк қолданылатын бүкіл салық төленді немесе есептелді деп санайды. Түсініксіз жағдайларда Банк салықтық міндеттемелерді басшылықтың негізделген бағалауы негізінде есептеді. Банктің саясаты резервтерді шығын ықтималдылығы бар есепті кезеңде тануды көздейді және оның сомасы жеткілікті дәрежедегі нақтылықпен анықталуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздіктерге байланысты салықтардың, айыппұл санкцияларының және өсімпұлдың әлеуетті сомасы осы уақыт бойынша шығыстарға жатқызылған және 2016 жылғы 31 желтоқсанға есептелген сомадан асып кетуі мүмкін. Мұндай соманы есептеу мүмкіндігі мен олардың әлеуетті маңызды сипатына қарамастан, Банк басшылығы не олардың болу ықтималдығы аз, не бағалау мүмкін емес, не екеуі де бір мезгілде болуы мүмкін деп санайды.

Қаржылық және шартты міндеттемелер

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің қаржылық және шартты міндеттемелеріне келесі позициялар кірді:

	2016 жыл	2015 жыл
Несие сипатындағы міндеттемелер		
Шығарылған кепілдіктер	3.137.642	4.025.260
Несилерді беру міндеттемелері	1.249.080	909.239
	4.386.722	4.934.499
Операциялық жалдау бойынша міндеттемелер		
1 жылдан артық емес	57.897	49.909
	57.897	49.909
Шарттық және шартты міндеттемелер (қамтамасыз ету шегерілгенге дейін)	4.444.619	4.984.408
Берілген кепілдіктер бойынша қамтамасыз ету ретінде ұсталатын клиенттердің қаражатын шегере отырып (15-ескертпе)	(560.329)	(1.084.027)
Шарттық және шартты міндеттемелер	3.884.290	3.900.381

Несилерді беру бойынша міндеттеме жөніндегі келісімде Банктің, қарыз алушылардың тарапынан келісімді бұзу жағдайларын, қаржылық көрсеткіштердің нашарлауын және басқа да талаптарды қоса алғанда, Банк үшін кез келген қолайсыз жағдайлар туындаған жағдайда келісімнен біржақты тәртіппен шығу құқығы көзделген.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

19. Комиссиялық ақы мен алымдар күйіндегі таза кірістер

Комиссиялық ақы мен алымдар күйіндегі таза кірістерге келесі позициялар кіреді:

	2016 жыл	2015 жыл
Берілген кепілдіктер	109.944	93.293
Валюталарды айырбастау операциялары	17.783	18.537
Кассалық операциялар бойынша комиссиялар	13.577	12.671
Аударым операциялары	8.299	9.423
Клиенттердің шоттарын жүргізу	1.454	1.209
Басқасы	3.020	5.334
Комиссиялық кірістер	154.077	140.467
Аударым операциялары	(2.200)	(2.189)
Кассалық операциялар бойынша комиссиялар	(2.096)	(1.472)
Комиссиялық шығыстар	(4.296)	(3.661)
Комиссиялық ақы мен алымдар күйіндегі таза кірістер	149.781	136.806

20. Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістер

Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістерге келесі позициялар кіреді:

	2016 жыл	2015 жыл
Қайта есептеуден болған залалды шегере отырып кіріс	44.586	235.148
Сауда операцияларынан болған залалды шегере отырып кіріс	5.380	17.988
Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістер	49.966	253.136

21. Қызметкерлер құрамының шығыстары және басқа да операциялық шығыстар

Қызметкерлер құрамының шығыстары мен басқа да операциялық шығыстарға мыналар кіреді:

	2016 жыл	2015 жыл
Жалақы және сыйлықақылар	192.000	250.553
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	24.380	23.073
Қызметкерлер құрамының шығыстары	216.380	273.626
Жалдау	57.897	49.909
Тозу және амортизация	24.298	23.147
Бағдарламалық жасақтамаға техникалық қолдау көрсету	20.895	12.096
Кәсіби қызметтер	13.664	12.816
Күзет қызметтері	11.767	11.782
Іссапар шығыстары	10.243	8.487
Байланыс қызметтері	6.772	5.331
Коммуналдық қызметтер	6.212	3.972
«Қазақстанның салымдарды сақтандыру қоры» АҚ жарна	4.128	4.470
Көлік шығыстары	3.523	3.249
Табыс салығынан басқа салықтар	3.497	690
Жарнама және маркетинг	2.519	1.895
Офистік керек-жарақтар	1.801	1.448
Негізгі құралдарды жөндеу және техникалық қызмет көрсету	1.582	3.388
Өкілдік шығыстары	1.156	923
Инкассациялау	715	1.338
Басқасы	33.858	22.094
Басқа да операциялық шығыстар	204.527	167.035

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

22. Тәуекелдерді басқару

Кіріспесі

Банк қызметіне тәуекелдер тән. Банк анықтау, бағалау және бақылаудың үздіксіз үрдісі барысында, сондай-ақ тәуекел шектерін және ішкі бақылаудың басқа шараларын белгілеу арқылы тәуекелдерді басқаруды жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару үрдісі Банктің тұрақты тиімділігін ұстап тұру үшін шешуші маңызға ие және Банктің әрбір жеке қызметкері міндеттеріне байланысты тәуекелдер үшін жауап береді. Банк несиелік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне және нарықтық тәуекелге ұшырағыш. Банк, сондай-ақ операциялық тәуекелдерге де ұшырағыш.

Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау үрдісі ортаны, технологияны өзгерту немесе саладағы өзгерістер сияқты қызмет жүргізу тәуекелдеріне жатпайды. Банк мұндай тәуекелдерді стратегиялық жоспарлау үрдісі барысында бақылайды.

Тәуекелдерді басқару процесіне Банк тұрақты негізде жүзеге асыратын тәуекелдерді сәйкестендіру, өлшеу, бақылау және шектеу шаралары жатады.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Тәуекелдерді анықтау мен оларды бақылауға жалпы жауап беретін Директорлар кеңесі, алайда, тәуекелдерді басқару мен бақылауға жауапты жекелеген тәуелсіз органдар да бар.

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың жалпы амал-тәсілдеріне, тәуекелдерді басқарудың стратегиялар мен ұстанымдарын бекітуге жауап береді.

Басқарма

Басқарманың міндеті Банктегі тәуекелдерді басқару үрдісін бақылау болып табылады.

Активтер мен пассивтерді басқару комитеті

Активтер мен пассивтерді басқару комитеті тәуекелдерді басқару стратегиясын әзірлеу және тәуекелдер қағидатын, тұжырымдамасын, саясаты мен лимиттерін ендіру үшін жалпы жауапкершілікті көтереді. Ол өтімділіктің фундаменталды тәуекелдері жөніндегі мәселелер үшін жауап береді және тәуекелдер бойынша тиісті шешімдерді басқарып, мониторинг жүргізеді.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді басқару бөлімшесі бақылаудың тәуелсіз үрдісін қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді басқаруға байланысты процедураларды енгізу мен жүргізуге жауап береді.

Бөлімше қызметінің негізгі мақсаты Банк жасайтын операциялардың түрі мен көлемін ескере отырып оның тәуекелдерін тиімді айқындауды, бағалауды және шектеуді қамтамасыз ететін тәуекелдерді анықтау және бақылау әдістерін қолдануды көздейтін Банктің тәуекелдерін басқарудың тиімді жүйесін құру және қызмет ету болып табылады. Бұл бөлімше, сондай-ақ тәуекелді бағалау және тәуекелдер туралы есептілік жүйесінде толық ақпарат жинауды қамтамасыз етеді.

Банк қазынашылығы

Банк қазынашылығы Банктің активтері мен міндеттемелерін, сондай-ақ жалпы қаржылық құрылымын басқару үшін жауап береді. Сондай-ақ Банктің өтімділік тәуекелі мен қаржыландыру тәуекелі үшін негізгі жауапкершілікті қазынашылық көтереді.

Ішкі аудит

Банкте өтетін тәуекелдерді басқару үрдістеріне ішкі аудит бөлімі жыл сайын аудит жүргізеді, ол процедуралардың жеткіліктілігін, сонымен қатар Банктің бұл процедураларды орындауын тексереді. Ішкі аудит бөлімшесі басшылықпен жүргізілген тексерулердің нәтижелерін талқылайды және өзінің қорытындылары мен ұсыныстарын Банктің Директорлар кеңесіне тікелей береді.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

22. Тәуекелді басқару (жалғасы)

Кіріспе (жалғасы)

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпарат беру жүйелері

Банк тәуекелдері күнделікті қызмет барысында орын алуы мүмкін күтілетін шығынды да, санақ модельдері негізінде неғұрлым үлкен нақты шығындардың бағасы болып табылатын болжанбаған шығындарды да бейнелейтін әдіс көмегімен бағаланады. Модельдерде бұрынғы тәжірибеден алынған және экономикалық жағдайлар ескеріле отырып түзетілген ықтималдылықтардың мәндері қолданылады. Банк, сондай-ақ ықтималдылығы төмен деп саналатын оқиғалар туындаған жағдайда орын алатын «ең жаман сценарийлердің» де моделін жасайды.

Тәуекелдерге мониторинг жүргізу және бақылау, негізінен Банк белгілеген шектерге негізделеді. Мұндай шектер қызмет жүргізу стратегиясы мен Банк қызмет ететін нарықтық жағдайларды, сондай-ақ банк қабылдауға дайын тәуекел деңгейін білдіреді. Мұнымен қоса, Банк тәуекелдер мен операциялардың барлық түрлері бойынша жиынтық бағыттарға қатысты тәуекелдерді көтерудегі өзінің жалпы қабілетін бақылайды және бағалайды.

Қызметтің барлық түрлері бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді сараптау, бақылау және ерте бастан анықтау мақсатында зерттеледі және өңделеді. Көрсетілген ақпарат Басқармаға, Активтер мен пассивтерді басқару комитетіне (бұдан әрі мәтін бойынша – «АПБК») және әрбір бөлімшенің басшыларына түсініктемелермен бірге ұсынылады. Есепте несиелік тәуекелдің жиынтық мөлшері, болжамды несиелік көрсеткіштер, белгіленген тәуекел шектерінің шектеулері, өтімділік көрсеткіштері және тәуекел деңгейіндегі өзгерістер туралы ақпарат бар. Ай сайын салалар, клиенттер мен географиялық аймақтар бөлігінде тәуекелдер туралы ақпаратты ұсынады. Ай сайын несиелік комитет несиелік шығындарға резервтерді құру қажеттілігін айқындайды. Тоқсан сайын Директорлар кеңесі тәуекелдер туралы толық есепті алады, әрі онда Банктің тәуекелдерін бағалау және тиісті шешімдерді қабылдау үшін барлық қажетті ақпарат бар.

Банктің барлық деңгейлеріне Банктің барлық бөлімшелерін жан-жақты, қажетті және өзекті ақпаратпен қамтамасыз ету үшін таратылатын тәуекелдер туралы түрлі есептер жасалады.

Белгіленген шектерді ұстап тұру, өтімділік, сондай-ақ тәуекел деңгейіндегі өзгерістер талқыланатын Басқарманың және Банктің өзге де қызметкерлерінің шағын жиналыстары күн сайын өткізіледі.

Тәуекелді азайту

Тәуекелдерді басқару шеңберінде Банк пайыздық мөлшерлемелердегі, айырбас бағамдарындағы, несиелік тәуекелдегі өзгерістердің салдарынан туындайтын тәуекелдерге, сондай-ақ болжанатын мәмілелер бойынша тәуекелдерге мониторинг жүргізеді.

Банк өзінің несиелік тәуекелін азайту үшін қамтамасыз етуді белсенді түрде қолданады (қосымша ақпарат төменде ашып көрсетілген).

Тәуекелдің аса шоғырлануы

Тәуекелдердің шоғырлануы бірқатар қарсы агенттер ұқсас қызмет түрлерін жүзеге асырған жағдайда немесе олардың қызметі бір географиялық аймақта жүргізілгенде немесе қарсы агенттер ұқсас экономикалық сипаттамаларға ие болғанда туындайды және экономикалық, саяси және басқа да шарттардың өзгеруі нәтижесінде осы қарсы агенттердің шарттық міндеттемелерді орындау қабілетіне сол тәрізді ықпал етеді. Тәуекелдің шоғырлануы Банк қызметі нәтижелерінің белгілі бір салаға немесе географиялық аймаққа әсер ететін шарттардағы өзгерістерге салыстырмалы сезімталдығын көрсетеді.

Тәуекелдің аса шоғырлануын болдырмас үшін Банктің саясаты мен процедураларына әртараптандырылған қоржынды қолдауға бағытталған арнайы қағидаттар кіреді. Несиелік тәуекелдің белгіленген шоғырлануымен басқарылады және бақыланады.

Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел – Банктің клиенттерінің немесе қарсы агенттерінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан шығынға ұшырау тәуекелі. Банк несиелік тәуекелді жекелеген қарсы агенттер, тәуекелдің географиялық немесе салалық шоғырлануы бойынша Банк қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу арқылы, сондай-ақ тәуекелдің белгіленген шектерінің сақталуына мониторинг жүргізу көмегімен басқарады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

22. Тәуекелді басқару (жалғасы)**Несиелік тәуекел (жалғасы)**

Банк қамтамасыз ету мөлшерін кезеңділікпен қайта қарауды қоса отырып, қарсы агенттердің несиелік қабілетіндегі мүмкін өзгерістерді ертерек анықтауды қамтамасыз ету үшін несиелік сапаны тексеру процедурасын әзірледі.

Қарсы агенттер бойынша шектер әрбір қарсы агентке несиелік рейтинг беретін несиелік тәуекелді жіктеу жүйесін пайдалана отырып анықталды. Рейтингтер тұрақты түрде қайта қарастырылып отырады. Несиелік сапаны тексеру процедурасы Банкке өзі бейім тәуекелдер бойынша әлеуетті шығындардың мөлшерін бағалау және қажетті шаралар қабылдау мүмкіндігін береді.

Несие сипатындағы міндеттемелер

Банк өз клиенттеріне кепілдіктерді алу мүмкіндігін береді, әрі солар бойынша Банктің клиенттердің алдында төлемдерді жүргізу қажеттілігі туындауы мүмкін. Клиенттер кепілдіктер мен аккредитивтерді ұсыну шарттарына сәйкес Банктің мұндай төлемдерін өтейді. Банк көрсетілген шарттар бойынша қарыздар бойынша тәуекелдерге ұқсас болатын және тәуекелдерді бақылау процедуралары мен саясаттарының көмегімен азаятын тәуекелдерді көтереді.

Өзара есептесу туралы бас келісімдерді және қамтамасыз етуді ұсыну туралы келісімдерді пайдаланудың салдарынан тәуекелдің азаюының ықпалын ескерместен қаржылық жағдай туралы есеп баптарының баланстық құны мұндай баптар бойынша несиелік тәуекелдің ең жоғары мөлшерін барынша дәл етіп көрсетеді.

Қаржы құралдарының әрбір класы бойынша несиелік тәуекелдің ең жоғарғы мөлшері туралы толығырақ ақпарат жеке ескертпелерде берілді. Қамтамасыз етудің және тәуекелді азайтудың өзге әдістерінің әсері *6-ескертпеде* «Клиенттерге берілген қарыздар» және *18-ескертпеде* «Шарттық және шартты міндеттемелер» келтірілген.

Қаржы активтерінің кластары бойынша несиелік сапа

Төмендегі кестеде Банктің несиелік рейтингтер жүйесінің негізінде баптар бойынша активтердің кластары бөлігіндегі несие сапасының сараптамасы берілді. Құнсыздану резервтері шегерілгенге дейін берілген сомалар.

	Ескерт.	2016 жыл			Жиыны
		Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған	Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған	Жеке негіздегі құнсызданған	
Қолма-қол қаражатты қоспағанда, ақша қаражаты мен оның баламалары	5	1.141.517	–	–	1.141.517
Клиенттерге берілген несиелер	6				
Коммерциялық несиелендіру		2.949.958	–	9.784.568	12.734.526
Дербес кәсіпкерлер		40.367	18.133	268.009	326.509
Шағын бизнес кәсіпорындарын несиелендіру		122.478	–	–	122.478
Ипотекалық қарыздар		30.606	–	–	30.606
Тұтынушылық несиелендіру		10.045	–	–	10.045
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	7	460	40.859	–	41.319
Басқаларға берілген несиелер бойынша дебиторлық берешек	8	580.699	–	–	580.699
Жиыны		4.876.130	58.992	10.052.577	14.987.699

	Ескерт.	2015 жыл			Жиыны
		Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған	Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған	Жеке негіздегі құнсызданған	
Қолма-қол қаражатты қоспағанда, ақша қаражаты мен оның баламалары	5	2.308.850	–	–	2.308.850
Клиенттерге берілген несиелер	6				
Коммерциялық несиелендіру		4.579.036	56.530	8.338.050	12.973.616
Дербес кәсіпкерлер		55.362	83.499	263.656	402.517
Шағын бизнес кәсіпорындарын несиелендіру		10.093	–	55.474	65.567
Ипотекалық қарыздар		35.875	–	–	35.875
Тұтынушылық несиелендіру		36.575	–	–	36.575
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	7	8.695	33.646	–	42.341
Жиыны		7.034.486	173.675	8.657.180	15.865.341

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

22. Тәуекелді басқару (жалғасы)

Несиелік тәуекел (жалғасы)

Несие сипатындағы міндеттемелер (жалғасы)

Қаржы активтерінің кластары бойынша несиелік сапа (жалғасы)

Клиенттердің мерзімі өткен несиелеріне бірнеше күнге ғана мерзімі өткен қарыздар ғана жатады. Төлем кешеуілдетілген сәттен бастап мерзімі өткен несиелердің сараптамасы төменде көрсетілген. Мерзімі өткен несиелердің көпшілігі құнсызданған деп қарастырылмайды.

Өз саясатына сәйкес, Банк несиелік портфельдің аясында дәл әрі ретті рейтингтер беруді жүзеге асыруы тиіс. Бұл қолданыстағы тәуекелдерді шоғырландыра басқару мүмкіндігін қамтамасыз етеді, сондай-ақ несиелік тәуекел мөлшерін алуан қызмет түрлері, географиялық өңірлер мен өнімдер бойынша салыстыруға мүмкіндік береді. Рейтинг беру жүйесі бірқатар қаржылық-сараптау әдістеріне, сондай-ақ қарсы агенттер тәуекелін бағалауға арналған негізгі алғашқы ақпарат көзі болып табылатын өңделген нарықтық деректерге сүйенеді. Тәуекелдің бүкіл ішкі санаттары Банктің рейтинг беру саясатына сәйкес анықталған. Берілетін рейтингтер үнемі бағаланып және қайта қарастырылып отырады.

Қаржы активтері кластарының бөлігінде төлемді кешеуілдету күнінен өткен мерзімдер бойынша мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған қарыздарды талдау

	2016 жыл		
	30 күнге дейін	31-90 күн	Жиыны
Клиенттерге берілген несиелер	–	18.133	18.133
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	–	40.859	40.859
Жиыны	–	58.992	58.992

	2015 жыл		
	30 күннен кем күн	31-90 күн	Жиыны
Клиенттерге берілген несиелер	83.499	56.530	140.029
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	–	33.646	33.646
Жиыны	83.499	90.176	173.675

Клиенттерге берілген қарыздардың құнсыздану резерві туралы барынша толық ақпарат *6-ескертпеде* «Клиенттерге берілген қарыздар» көрсетілген.

Құнсыздануды бағалау

Қарыздардың құнсыздануын тексеру кезінде ескерілетін негізгі факторлар мыналар болып табылады: пайыздар төлемдері мен негізгі қарыз сомасын өтеу төлемдері мерзімінің 90 күннен артық өтуі; қарсы агенттердің қаржылық қиыншылықтарының, несиелік рейтингінің төмендеуінің немесе шарттың бастапқы талаптарының бұзылуының белгілі болуы. Банк жеке негізде әрбір қарыз бойынша құрылуы қажет болатын резервтерді айқындайды. Резервтердің мөлшерін айқындау кезінде назарға келесі жағдайлар алынады: қарсы агенттің бизнес-жоспарының тұрақтылығы; оның қаржылық қиындықтар туындаған кезде қызмет нәтижелерін жақсарту қабілеті; алынға болжанған сомалар және банкрот болған жағдайда дивидендтердің төленуге күтілетін сомалары; қаржылық көмекті тарту мүмкіндігі; қамсыздандыруды іске асыру құны; сондай-ақ күтілетін ақша ағындарының мерзімдері. Құнсыздану залалдары, көзделмеген жағдайлар барынша мұқият назарды талап ететін жағдайларды қоспағанда, әрбір есепті күнге бағаланады.

Қаржы кепілдіктері құнсыздану мәніне тексеріледі және олар бойынша қарыз жағдайындағыдай, резерв құрылады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

22. Тәуекелді басқару (жалғасы)**Несиелік тәуекел (жалғасы)****Несие сипатындағы міндеттемелер (жалғасы)***Құнсыздануды бағалау (жалғасы)*

Төменде Банктің 31 желтоқсандағы жағдай бойынша монетарлық активтер мен міндеттемелердің географиялық шоғырлануы көрсетілген:

	2016 жыл			2015 жыл		
	Қазақстан	ТМД және басқа елдердің банктері	Жиыны	Қазақстан	ТМД және басқа елдердің банктері	Жиыны
Активтер						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.664.923	40.567	1.705.490	2.497.290	13.383	2.510.673
Клиенттерге берілген несиелер	11.730.901	–	11.730.901	12.188.539	–	12.188.539
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	41.319	–	41.319	42.341	–	42.341
Басқаларға берілген несиелер бойынша дебиторлық берешек	580.699	–	580.699	–	–	–
Өзге де монетарлық активтер	2.713	–	2.713	1.464	–	1.464
Монетарлық активтер жиыны	14.020.555	40.567	14.061.122	14.729.634	13.383	14.743.017
Міндеттемелер						
Несиелік ұйымдардың қаражаты	–	52.969	52.969	–	–	–
Клиенттердің қаражаты	2.448.365	430	2.448.795	3.001.978	366	3.002.344
Басқа да монетарлық міндеттемелер	25.846	1.924	27.770	56.935	–	56.935
Монетарлық міндеттемелер жиыны	2.474.211	55.323	2.529.534	3.058.913	366	3.059.279
Таза баланстық позиция	11.546.344	(14.756)	11.531.588	11.670.721	13.017	11.683.738

Несие сипатындағы активтер мен міндеттемелер қарсы агент болатын елге сай көрсетілді. Қолма-қол ақша қаражаты олар іс жүзінде болған елге сай көрсетілді.

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару

Өтімділік тәуекелі – Банктің төлемдер бойынша өз міндеттемелерін әдеттегі немесе төтенше жағдайларда өтеу мерзімі келген кезде орындай алмау тәуекелі. Осы тәуекелді шектеу мақсатында, басшылық қолданыстағы ең аз банк салымдарының сомасына қосымша ретінде түрлі қаржыландыру көздерінің қолжетімділігін қамтамасыз етті. Басшылық сондай-ақ өтімділікті ескере отырып, активтерді басқаруды және болашақ ақша ағымдары мен өтімділікке күнделікті мониторинг жүргізуді жүзеге асырады. Бұл үрдіске күтілетін ақша ағымдарын бағалау және қажет болған жағдайда, қосымша қаржыландыруды алу үшін пайдаланылуы мүмкін жоғары сапалы қамтамасыз етудің болуы кіреді.

Банк ҚРҰБ-де ақша депозитін (міндетті резерв) орналастырды, әрі оның көлемі клиенттердің қаражатын тарту деңгейіне байланысты болады.

Қазынашылық Банктің ағымдағы өтімділігін басқарудың, сондай-ақ Банк балансының және оның өзгеру серпінділігінің жай-күйіне тұрақты мониторингтің негізгі органы болып табылады. Қазынашылық ай сайын өтімділікті талдап отырады, әрі оның нәтижелері АПБК барлық мүшелерінің назарына жеткізіледі.

Баланс өтімділігін талдау кезінде Банк ішкі қабылданған әдістемелерді пайдаланады.

Апта сайын АПБК күтілетін ақша ағымдарының бөлігінде өтімділік талдауын – өтімділіктің айырылу талдауын қарастырып отырады. Өтімділік көрсеткіштері нашарлаған жағдайда себептердің талдауы жасалып, АПБК қарауына оларды жою жөніндегі ұсынымдар беріледі. Тәуекелдерді басқару қызметі лезде өтімділік коэффициенті, ағымдағы өтімділік коэффициенті, қысқа мерзімді өтімділік коэффициенті, жалпы өтімділік коэффициенті және болжанатын өтімділік коэффициенті сияқты өтімділікті басқарудың ішкі саясатымен белгіленген коэффициенттер мен параметрлердің орындалуын үнемі тексеріп отырады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

22. Тәуекелді басқару (жалғасы)**Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару (жалғасы)**

Банктің басқарушы органдары, ең алдымен Директорлар кеңесі мен Банктің Басқармасы АПБК-дан Банк өтімділігінің жай-күйі туралы ақпаратты айына кем дегенде бір рет, ал Банк өтімділігінің ағымдағы немесе болжамды жай күйі айтарлықтай нашарлаған жағдайда дереу алып отыруы тиіс.

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелер сараптамасы

Төмендегі кестелерде 31 желтоқсандағы жағдаймен өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлігіндегі Банктің қаржылық міндеттемелері берілді. Алғашқы талап бойынша өтелуі тиіс міндеттемелер өтем туралы талап ең ерте мүмкін мерзімде мәлімделсе деп қарастырылады. Алайда, Банк көптеген клиенттер Банк тиісті төлем жүргізуге міндетті болатын ең ерте мерзімде өтеуді талап етпейді деп күтеді және осыған орай кестеде өткен кезеңдердегі салымдарды талап ету туралы ақпарат негізінде Банк есептеген күтілетін ақша ағымдары бейнеленбеген.

Қаржылық міндеттемелер	2016 жыл				Жиыны
	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	
Несиелік ұйымдардың қаражаты	31.295	21.674	–	–	52.969
Клиенттердің қаражаты	1.908.945	341.833	205.517	–	2.456.295
Басқа да қаржылық міндеттемелер	–	27.770	–	–	27.770
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	1.940.240	391.277	205.517	–	2.537.034

Қаржылық міндеттемелер	2015 жыл				Жиыны
	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	
Клиенттердің қаражаты	1.872.620	925.102	218.595	–	3.016.317
Басқа да қаржылық міндеттемелер	–	56.935	–	–	56.935
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	1.872.620	982.037	218.595	–	3.073.252

Өтеу мерзімдеріндегі талдау ағымдағы шоттардағы таризи тұрақтылықты көрсетпейді, әрі олардың қайтарылуы жоғарыдағы кестелерде көрсетілгендерге қарағанда ұзақ уақыт бойы болды. Мұндай қалдықтар кестелердегі «3 айдан кем» ішінде өтелуге жататын сомаларға жатқызылған.

Кестеде Банктің шартты әрі шарттық міндеттемелердің шарттық қолданылу мерзімдері көрсетілген. Несиелерді беру бойынша барлық орындалмаған міндеттемелер клиент орындалуын талап етуі мүмкін ең ерте күні бар уақыт кезеңіне қосылады. Қаржылық кепілдік шарттары болған жағдайда кепілдіктің ең үлкен сомасы осы кепілдік талап етілуі мүмкін ең ерте кезеңге жатады.

	2016 жыл				Жиыны
	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	
Шығарылған кепілдіктер	205.550	1.945.925	451.358	534.809	3.137.642
Несиелерді беру міндеттемелері	–	151.038	655.981	442.061	1.249.080
	205.550	2.096.963	1.107.339	976.870	4.386.722

	2015 жыл				Жиыны
	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	
Шығарылған кепілдіктер	992.305	756.682	1.699.368	576.905	4.025.260
Несиелерді беру міндеттемелері	909.239	–	–	–	909.239
	1.901.544	756.682	1.699.368	576.905	4.934.499

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

22. Тәуекелді басқару (жалғасы)

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару (жалғасы)

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелер сараптамасы (жалғасы)

Банк қолданылу мерзімінің аяқталуына дейін шартты немесе шарттық міндеттемелердің барлығын емес орындау талап етіледі деп күтуде.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағымдарының әділ құны пайыздық мөлшерлемелер, валюта бағамдары және үлескерлік құралдар бағасы сияқты нарықтық өлшемдердің өзгеруі салдарынан ауытқитын тәуекелдер. Банктің саудалық емес портфелі бойынша нарықтық тәуекелі бар. Саудалық емес позициялар бойынша тәуекел сезімталдық сараптамасын пайдалана отырып басқарылады және бақыланады. Валюталық позицияларды қоспағанда, Банктің нарықтық тәуекелінің едәуір шоғырлануы жоқ.

Пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелі

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі пайыздық мөлшерлемедегі өзгерістердің болашақ ақша ағымдарына немесе қаржы құралдарының әділ құнына әсер ету мүмкіндігі салдарынан туындайды. Банктің пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне ұшырағыштығы айтарлықтай емес, өйткені Банк қаражатты тіркелген мөлшерлемелер бойынша тартып, орналастырады.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралының құны валюта бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. Басқарма ҚРҰБ ұйғарымдарына сүйене отырып, шетел валютасындағы позициялар бойынша лимиттерді белгіледі.

Келесі кестеде Банктің 31 желтоқсанға саудалық емес монетарлық активтер мен міндеттемелер бойынша, сондай-ақ болжамды ақша ағымдары бойынша едәуір позициялары бар валюталар көрсетілген. Жасалған талдау пайдаға немесе зиянға Қазақстандық теңгеге қатысты валюта бағамдарындағы ықтимал өзгерістің әсері есебінен тұрады (кейбір монетарлық активтер мен міндеттемелердің болуы салдарынан олардың әділ құны валюта бағамының өзгеруіне сезімтал келеді). Барлық басқа параметрлер тұрақты өлшемдермен қабылданған. Капиталға әсер пайдаға немесе зиянға әсерінен ерекшеленбейді. Кестедегі теріс сомалар жиынтық кіріс туралы есепте немесе капиталда ықтимал таза азаюды көрсетеді, ал оң сомалар әлеуетті таза ұлғаюды көрсетеді.

<i>Валюта</i>	<i>2016 жыл</i>		<i>2015 жыл</i>	
	<i>Валюта бағамындағы ұлғаю, %-бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>	<i>Валюта бағамындағы ұлғаю, %-бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>
АҚШ доллары	+13%	96.327	+60%	444.719
Еуро	+15%	(809)	+60%	914
Ресей рублі	+13%	5.263	+40%	973

<i>Валюта</i>	<i>2016 жыл</i>		<i>2015 жыл</i>	
	<i>Валюта бағамындағы азаю, %-бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>	<i>Валюта бағамындағы азаю, %-бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>
АҚШ доллары	-13%	(96.327)	-20%	(148.240)
Еуро	-15%	809	-20%	(305)
Ресей рублі	-13%	(5.263)	-29%	(706)

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел – жүйенің істен шығуы, қызметкерлердің қателіктері, алаяқтық немесе сыртқы оқиғалар салдарынан туындайтын тәуекел. Бақылау жүйесі қызметін тоқтатқан кезде, операциялық тәуекелдер белделге зиян келтіруі, құқықтық салдарының болуы немесе қаржылық шығындарға әкеліп соқтыруы мүмкін. Банк барлық операциялық тәуекелдер жойылды деген болжам жасай алмайды, бірақ бақылау жүйесінің көмегімен және әлеуетті тәуекелдерді қадағалау мен тиісті реакциялар арқылы Банк мұндай тәуекелдерді басқара алады. Бақылау жүйесі міндеттерді, кіру құқығын тиімді бөлуді, бекіту және салыстыру процедураларын, қызметкерлерді оқытуды, сондай-ақ ішкі аудитті қоса алғанда бағалау процедураларын қарастырады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Әділ құнды бағалау**Әділ құны көздерінің иерархиясы**

Әрбір есепті күнге Банк басшылығы активтер мен міндеттемелер құнының өзгеруін саралайды, әрі соларға қатысты Банктің есеп саясатына сай қайта бағалау не болмаса қайта талдау талап етіледі. Бұл талдаудың мақсаттары үшін Банк басшылығы бағалау есептеулеріндегі ақпаратты шарттармен және басқа да маңызды құжаттармен салыстыра отырып, алдыңғы бағалау кезінде пайдаланылған негізгі бастапқы деректерді тексереді. Банктің бөгде бағалаушыларымен бірге Банк басшылығы әрбір актив пен міндеттеменің әділ құнындағы әрбір өзгерісті мұндай өзгерістің негізді екенін анықтау үшін тиісті сыртқы дерек көздерімен салыстырады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашып көрсету мақсаты үшін Банк актив немесе міндеттеме бойынша тәуекелдердің табиғаты мен сипаттамаларының негізінде активтер мен міндеттемелердің кластарын, сондай-ақ әділ құн көздерінің иерархиясын айқындады.

2016 жыл	Бағалау күні	Пайдалана отырып әділ құнды бағалау			Жиыны
		Белсенді нарықтарда баға белгілеулер (1-деңгей)	Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)	
Әділ құны ашылып көрсетілетін активтер					
Ақша қаражаты мен оның баламалары	2016 жылғы 31 желтоқсан	-	1.705.490	-	1.705.490
Клиенттерге берілетін несиелер	2016 жылғы 31 желтоқсан	-	-	11.114.801	11.114.801
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	2016 жылғы 31 желтоқсан	-	41.319	-	41.319
Басқаларға берілген несиелер бойынша дебиторлық берешек	2016 жылғы 31 желтоқсан	-	-	580.699	580.699
Басқа да қаржы активтері	2016 жылғы 31 желтоқсан	-	-	2.713	2.713
Әділ құны ашылып көрсетілетін міндеттемелер					
Несиелік ұйымдардың қаражаты	2016 жылғы 31 желтоқсан	-	-	52.969	52.969
Клиенттердің қаражаты	2016 жылғы 31 желтоқсан	-	-	2.448.714	2.448.714
Басқа да қаржылық міндеттемелер	2016 жылғы 31 желтоқсан	-	-	27.770	27.770
2015 жыл	Бағалау күні	Пайдалана отырып әділ құнды бағалау			Жиыны
		Белсенді нарықтарда баға белгілеулер (1-деңгей)	Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)	
Әділ құны ашылып көрсетілетін активтер					
Ақша қаражаты мен оның баламалары	2015 жылғы 31 желтоқсан	-	2.510.673	-	2.510.673
Клиенттерге берілген қарыздар	2015 жылғы 31 желтоқсан	-	-	11.960.730	11.960.730
Қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек	2015 жылғы 31 желтоқсан	-	42.341	-	42.341
Басқа да қаржы активтері	2015 жылғы 31 желтоқсан	-	-	1.464	1.464
Әділ құны ашылып көрсетілетін міндеттемелер					
Клиенттердің қаражаты	2015 жылғы 31 желтоқсан	-	-	2.986.722	2.986.722
Басқа да қаржылық міндеттемелер	2015 жылғы 31 желтоқсан	-	-	56.935	56.935

2016 және 2015 жылдардың ішінде әділ құн көздері иерархиясының арасындағы қозғалыс жасалған жоқ.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

23. Әділ құнды бағалау (жалғасы)**Әділ құны бойынша көрсетілмеген қаржы активтері мен міндеттемелерінің әділ құны**

Төменде қаржылық жағдай туралы есепте әділ құны бойынша көрсетілмейтін Банктің қаржы құралдарының кластары бөлігінде баланстық және әділ құнының салыстырмасы берілді. Кестеде қаржылық емес активтер мен қаржылық емес міндеттемелердің әділ құнының мәні келтірілмеген:

	2016 жыл			2015 жыл		
	Баланстық құн	Әділ құны	Таныл-маған кіріс/(зиян)	Баланстық құн	Әділ құны	Таныл-маған кіріс/(зиян)
Қаржы активтері						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.705.490	1.705.490	-	2.510.673	2.510.673	-
Клиенттерге берілетін несиелер	11.730.901	11.114.801	(616.100)	12.188.539	11.960.730	(227.809)
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	41.319	41.319	-	42.341	42.341	-
Басқаларға берілген несиелер бойынша дебиторлық берешек	580.699	580.699	-	-	-	-
Басқа да қаржы активтері	2.713	2.713	-	1.464	1.464	-
Қаржылық міндеттемелер						
Несиелік ұйымдардың қаражаты	52.969	52.969	-	-	-	-
Клиенттердің қаражаты	2.448.795	2.448.714	(81)	3.002.344	2.986.722	(15.622)
Басқа да қаржылық міндеттемелер	27.770	27.770	-	56.935	56.935	-
Әділ құндағы танылмаған өзгерістер жиыны			(616.181)			(243.431)

Бағалау және жорамалдау әдістемелері

Төменде әділ құны бойынша осы қаржылық есептілікте бейнеленбеген қаржы құралдарының әділ құнын анықтау кезінде пайдаланылған әдістемелер мем мүмкіндіктер сипатталды.

Активтер әділ құны шамамен олардың баланстық құны Өтімді болып табылатын немесе өтеу мерзімі қысқа (үш айдан кем) қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер жағдайында, олардың әділ құны шамамен баланстық құнына тең болуы мүмкін. Бұл жорамал талап еткенге дейінгі салымдарға, өтеу мерзімі белгіленбеген жинақ шоттарына да қолданылады.

Амортизацияланған құн бойынша ескерілетін қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер

Бағасы белгіленетін облигациялардың әділ құны есепті күнге баға белгілеудің негізінде айқындалады. Бағасы белгіленбейтін құралдардың, клиенттерге берілген қарыздардың, клиенттер қаражатының, басқа да қаржы активтері мен міндеттемелердің, қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің әділ құны осы секілді талаптармен, несиелік тәуекелмен және өтеу мерзімімен берешек бойынша қазіргі уақытта бар мөлшерлемелерді пайдалана отырып болашақ ақша қаражаттарының ағындарын дисконттау арқылы бағаланады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

24. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімін сараптау

Төмендегі кестеде күтілетін өтеу мерзіміне қатысты активтер мен міндеттемелер берілді. Банктің дисконтталмаған шарттық міндеттемелері туралы ақпарат «Тәуекелдерді басқару» 22-ескертпесінде ашылған.

	2016 жыл			2015 жыл		
	Бір жыл ішінде	Бір жылдан артық	Жиыны	Бір жыл ішінде	Бір жылдан артық	Жиыны
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.705.490	–	1.705.490	2.510.673	–	2.510.673
Клиенттерге берілген несиелер	2.936.431	8.794.470	11.730.901	3.089.756	9.098.783	12.188.539
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	41.319	–	41.319	41.929	412	42.341
Басқаларға берілген несиелер бойынша дебиторлық берешек	–	580.699	580.699	–	–	–
Негізгі құралдар	–	22.229	22.229	–	27.131	27.131
Материалдық емес активтер	–	14.786	14.786	–	23.096	23.096
Қорлар	190.565	–	190.565	190.565	–	190.565
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер	–	36.401	36.401	–	10.569	10.569
Басқа да активтер	21.711	–	21.711	6.127	–	6.127
Жиыны	4.895.516	9.448.585	14.344.101	5.839.050	9.159.991	14.999.041
Несиелік ұйымдардың қаражаты	52.969	–	52.969	–	–	–
Клиенттердің қаражаты	2.245.112	203.683	2.448.795	2.784.992	217.352	3.002.344
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы міндеттемелер	–	–	–	–	9.807	9.807
Шартты міндеттемелер бойынша резервтер	88.467	84.595	173.062	–	182.270	182.270
Басқа да міндеттемелер	52.064	–	52.064	66.299	31.797	98.096
Жиыны	2.438.612	288.278	2.726.890	2.851.291	441.226	3.292.517
Таза сома	2.456.904	9.160.307	11.617.211	2.987.759	8.718.765	11.706.524

25. Байланысты тараптармен операциялар

24 ХҚЕС (IAS) «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» сәйкес, тараптардың бірінің екіншінің қаржылық және операциялық шешімдеріне елеулі әсер ету немесе бақылау мүмкіндігі бар тараптар байланысты деп саналады. Тараптардың байланыстылығы туралы мәселені шешу кезінде олардың заңды нысаны ғана емес, тараптардың өзара қарым-қатынастарының мазмұны да ескеріледі.

Байланысты тараптар байланыспаған тараптар арасында жүргізілмейтін мәмілелер жасауы мүмкін. Мұндай мәмілелердің бағалары мен талаптары байланыспаған тараптардың арасындағы мәмілелердің бағалары мен талаптарынан ерекшеленуі мүмкін.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

25. Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

Байланысты тараптармен операциялар көлемі, 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына сальдо, сондай-ақ көрсетілген күндерге аяқталған жылдар үшін шығыстар мен кірістердің тиісті сомалары төменде көрсетілген:

	2016 жыл				2015 жыл			
	Акцио- нерлер	Жалпы бақылау астын- дағы ұйымдар	Негізгі басқа- рушы персонал	Өзге де байла- нысты тарап- тар	Акцио- нерлер	Жалпы бақылау астын- дағы ұйымдар	Негізгі басқа- рушы персонал	Өзге байла- нысты тарап- тар
1 қаңтарда клиенттерге берілген қарыздар	-	-	8.950	37.861	-	-	24.460	54.546
Жыл ішінде берілген қарыздар	-	-	-	-	-	-	-	-
Жыл ішінде қарыздарды өтеу	-	-	(3.927)	(22.333)	-	-	(15.510)	(16.685)
31 желтоқсанға өтелмеген клиенттерге берілген қарыздар	-	-	5.023	15.528	-	-	8.950	37.861
1 қаңтарға мерзімді депозиттер	1.077.867	-	-	42.546	-	-	1.674	1.126.035
Жыл ішінде алынған депозиттер	200.000	-	-	-	2.130.322	-	-	-
Жыл ішінде төленген депозиттер	(917.888)	-	-	(42.546)	(1.052.455)	-	(1.674)	(1.083.489)
31 желтоқсанға мерзімді депозиттер	359.979	-	-	-	1.077.867	-	-	42.546
31 желтоқсанға ағымдағы шоттар	7.257	193.993	2.811	50.190	1.229	171.444	5.279	55.431

Төменде 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына аяқталған жылдар үшін байланысты тараптармен болған операциялар бойынша кірістер мен шығыстардың баптары көрсетілген:

	2016 жыл				2015 жыл			
	Акцио- нерлер	Жалпы бақылау астын- дағы ұйымдар	Негізгі басқа- рушы персонал	Өзге де байла- нысты тарап- тар	Акцио- нерлер	Жалпы бақылау астын- дағы ұйымдар	Негізгі басқа- рушы персонал	Өзге байла- нысты тарап- тар
Клиенттердің қарыздары бойынша пайыздық кірістер	-	-	370	2.326	-	-	811	4.608
Комиссиялық кірістер	3.617	3.837	24	11.310	873	9.096	51	700
Клиенттердің қаражаты бойынша пайыздық шығыстар	-	-	-	135	290	-	-	2.494
Басқа да операциялық шығыстар	5.574	-	4.862	31.642	-	2.100	-	1.260

Төменде негізгі басқарушы персоналдың 5 мүшесіне (2015 жылы: 5 мүше) төленген сыйақы туралы ақпарат көрсетілген:

	2016 жыл	2015 жыл
Жалақы және басқа да қысқа мерзімді төлемдер	63.759	59.576
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	6.330	5.885
Негізгі басқарушы персоналға төленген сыйақының жиыны	70.089	65.461

26. Капитал жеткіліктігі

Банк қызметіне тән тәуекелдерден қорғану мақсатында капиталдың жеткіліктілік деңгейін белсенді басқаруды жүзеге асырады. Банк капиталының жеткіліктілігі, басқа әдістерден басқа, ҚРҰБ белгілеген нормативтерді пайдалана отырып бақыланады.

2016 және 2015 жылдар ішінде Банк капиталға қатысты Заңнамада белгіленген барлық сыртқы талаптарды толық сақтады.

(Мың теңгемен, егер өзгесі көрсетілмесе)

26. Капитал жеткіліктігі (жалғасы)

Банк үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты Банктің капиталға қатысты сыртқы талаптарды сақтауынан және қызметті жүзеге асыру мен акционерлік құнды максималдандыруға қажет капитал жеткіліктілігінің баламалы коэффициентін ұстап тұруды қамтамасыз етуден тұрады.

Банк өз капиталының құрылымын басқарады және экономикалық жағдайлар мен жүзеге асыратын қызмет түрлері тәуекелдерінің сипаттамаларындағы өзгерістерге орай оны түзетіп отырады. Капиталдың құрылымын қолдау немесе өзгерту мақсатында Банк акционерлерге төленетін дивидендтер сомасын түзете алады, акционерлерге капиталды қайтарып, үлестік бағалы қағаздарды шығара алады. Өткен жылдармен салыстырғанда капиталды басқару мақсаттарында, саясаты мен процедураларында өзгерістер болған жоқ.

ҚРҰБ белгілеген қолданыстағы талаптарға сәйкес банктер мыналарды қолдауы тиіс:

- Негізгі капиталдың несиелік тәуекелінің дәрежесі бойынша алынған активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, нарықтық тәуекел мен операциялық тәуекелдің (k1-1) сандық шамасын ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің ара қатынасын.
- Инвестицияларды шегере отырып 1-деңгейдегі капиталдың несиелік тәуекелінің дәрежесі бойынша алынған активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, нарықтық тәуекел мен операциялық тәуекелдің (k1-2) сандық шамасын ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің сомасына ара қатынасы.
- Меншікті капиталдың несиелік тәуекелінің дәрежесі бойынша алынған активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, нарықтық тәуекел мен операциялық тәуекелдің (k2) сандық шамасын ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің сомасына ара қатынасы.

Жоғарыда аталған коэффициенттерді есептеу мақсаттарына арналған инвестициялар заңды тұлғаның акционерлік капиталына салымдарды (жарғылық капиталға қатысу үлестерін), сондай-ақ заңды тұлғаның субординацияланған борышын білдіреді, әрі олардың жиынтық мөлшері Банктің 1-деңгейдегі капиталы мен 2-деңгейдегі капиталының жалпы мөлшерінің 10%-нан асады.

Төмендегі кестеде 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ҚРҰБ талаптарына сәйкес есептелген Банк капиталының талдауы көрсетілген:

	2016 жыл	2015 жыл
1-ші деңгейдегі капитал	11.602.425	11.689.054
2-ші деңгейдегі капитал	-	-
Капиталдың жиыны	11.602.425	11.689.054
Тәуекелді ескере отырып алынған активтер мен міндеттемелер, ықтимал талаптар мен міндеттемелер	16.325.717	17.350.970
Операциялық тәуекел	1.175.297	822.691
k1-1 капитал жеткіліктілігінің коэффициенті (кем дегенде 5%)	91%	61%
k1-2 капитал жеткіліктілігінің коэффициенті (кем дегенде 6%)	66%	61%
k2 капитал жеткіліктілігінің коэффициенті (кем дегенде 7,5%)	66%	61%